...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй ...ховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 160 (6350)
АВГУСТЫН
15
СРЕДА
1951 он

Сэн 20 мунгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

...УРГАСА ХУРЯАЛГЫЕ, ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ТУШААЛГЫЕ ЭМХИТЭИГЭЭР ЯБУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

...публика доторнай тарья хураалга эхилбэ. Энэ хадаа баян ... абахын түлөө тэмсэлэй ... харюусалгатай үе мүн. Бүхы ...оо колхозно таряашадай ба ...изаторнуудай хэһэн ажалай ... үе соо гаргагдаха байна. ... хураалгые ба гүрэндэ тушаалгые эмхитэйгээр үнгэргэ... гээшэ аймагуудай партийна, ...скэ, хүдөө ажахын ба бэлэд... органуудай, бүхы колхознигуудай ба механизаторнуудай шу... зорилго мүн.

...най республикын хүдөө ажа... хүдэлмэрилэгшэд энэ зорилгые ...алгатайгаар бэелүүлхэ бүхы ... Большевистскэ партиин советскэ правительствын саг ...жын анхаралай ашаар хүдөө ...ахынай улам бүри ехээр ме...анизацилагдажа байна. Мүнөө ...з урданайхиһаа хэдэн зуун ...байнууд олоор хүдэлмэрилхэ, ... тарьянай гурбанай хоёр ша...хубинь комбайнаар хуряагдаха. ... Гадна, таряа сохилго, сэбэр... хатаалга улам бүри механи...загдаха байна. Республика ...рнай дүршэл ехэтэй олон ком...йнернууд, хүдөө ажахын элдэб ...шинануудай машинистнууд ур...гараа. Тиимэһээ таряа хураал... ба гүрэндэ тушаалгын хүдэл...рие амжалтатайгаар үнгэргэ... тула энэ хүдэлмэрие зүбөөр ...хэхэ, гүрэнэйнгөө үгэһэн ... техникые гүйсэдөөр ашагла... хэрэгтэй.

...Хураалга гээшэ сезонно хэрэг ... тэрэ хүлеэхэ дурагүй юм. Саг ... хуряагаа һаа—шүүхэш, ху...ряалгые хожомдуулаа һаа—алда...хаш,—гэжэ нүхэр Сталин бидэ... һургана. Тиимэһээ тарьянай ...хэдөө эдеэшэхыень хүлеэн... харин түүбэрилэн хуряажа ... шухала. Эдеэшэһэн тарьяе ...нгүй нэгэшье үдэр үлүү байл... болохогүй. Тиигээ һаа ехэ ... гэхэ байнабли. Таряа ху...ряалгын хүдэлмэрие түрүүшын ...өө эхилээд үргэн далайса...гаар ябуулха, энэ хүдэлмэридэ ... хүсэеэ табиха хэрэгтэй.

...Комбайн болбол таряа хураал...гын гол машина мүн. Тиимэһээ бү... комбайнуудые хураалгада гар..., бүтээсэ ехэтэйгээр ашагла...гээшэ МТС-үүдэй хүтэлбэрилэг...шэдэй ба комбайнернуудай зорил...го мүн. Республикын түрүү МТС-... комбайнууд болон простой ма...шинануудые һайнаар заһабарилжа, ... бэлэн болгоһон, комбайнуу... зерноуловитель, соломокопни... мэтээр түхеэрһэн байна.

...Тиибэшье, республикын хэдэн ...С-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд та... хураалгада бэлэдхэлэй ...дэлмэринүүдтэ харюусалгагүй... хандаһан байна. Ха... тиихэдэ республикын хүдөө ...ахын Министерство эдэндэ шан...алтэ хээгүй, ехэ дутуунуудтай ... байгаа. Тэрээнһээ боложо ... МТС-үүд комбайн заһаба... һаял дүүргээ. Тиигэбэшье, ... олон дутагдалнууд элирүү...лбэ. Олон агрегадуудта зерно...ловитель гү, али соломокопни... түхеэрэгдээгүй байна. Олонхи ...С-үүдтэ тракторна молотилка...нуудай, морин жаткануудай заһа... дүүргэгдээгүй байһаар. Бар...гузинай, Итанцын ба бусад зарим ...С-үүдтэ комбайнернуудай, трак...ристнуудай дугуу дээрэһээ хэдэн ...агрегадууд хураалгада гарахаар ... бэшэ. Олон МТС-үүдтэ та... сэбэрлэдэг машинанууд гүй... бэлэдхэгдээгүй. МТС-үүдэй ...хүтэлбэрилэгшэд хадаа бүхы ком...байнуудай, молотилкануудай, жат...кануудай, таряа сэбэрлэдэг маши...нуудай заһабарие эгээл ойрын ...үдэрнүүдтэ дүүргэхэ зорилготой. ...Комбайнова агрегадуудые дары ... гүйсэд бүридүүлжэ, хүдэл...мэриин түсэбые тэдэндэ хүргэхэ ...шухала.

...Таряа хураалга дээрэ простой ...машинануудые хэрэгсээнгүй байжа ...шье болохогүй. Простой ма...шинанууд нилээд ехэ хүдэлмэри ... ёһотой. Тиимэһээ эдэ машинануудые гүйсэдөөр ба бүтээсэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэй. Зүгөөр, республикын аймагуудай олон колхозуудта морин жаткануудба молотилканууд, сортировконууд ба триернүүд гүйсэд бэлэн болгогдоогүй байна. Гадна, Кударын, Хэжэнгын, Зэдын, Мухаршэбэрэй ба Иволгын аймагуудай колхозууд зерносушилкануудые заһабарилха ба шэнээр бариха хүдэлмэрие хэлэшэгүй муугаар ябуулна. Илангаяа Зэдын аймагай колхозууд хураалгада тон хангалтагүйгөөр бэлдээ. Жэшээлхэдэ, Чапаевай, Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта зерносушилкануудай, тогуудай, амһартын бэлэдхэгдээгүй, транспортна бригадануудай гүйсэд эмхидхэгдээгүй дээрэһээ комбайнууд түрүүшын үдэрһөө зогсожо эхилбэ. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа хураалгын машинануудай заһабарие түргэнөөр дүүргүүлхэ, зерносушилкануудые, һарабшануудые, хушалтатай тогуудые ба зернохранилищинуудые ойрын үдэрнүүдтэ түгэс бэлэн болгохо уялгатай. Комбайнуудые зогсоонгүй, ябууд зууран орооһыень эюулжэ абахын тула амһарта гүйсэд бэлдэжэ, таряа шэрэлгэдэ хэрэгтэй тооной мори унаа, автомашинануудые табиха шухала.

Гүрэндэ таряа тушаалгын түсэбые дүүргэхэ гээшэ колхозуудай түрүүшын ээлжээнэй, нангин уялга мүн. Тиимэһээ энэ гол зорилгоёо дүүргэхын тула колхоз бүхэн хураалгын эхилхэһээ абаад гүрэндэ таряа тушаалгые эршэмтэйгээр ябуулха, **графигаа үдэр бүри дүүргэхэ,** эрхим шанартай кондиционно таряа тушааха ёһотой. Энэ шухала зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула заготзерногой пунктнууд тон һайнаар хүдэлмэрилхэ, автотранспорт ба колхозуудай мори унаа гүйсэдөөр ашаглагдаха зэргэтэй. Городуудай ба аймагуудай предприятинууд ба организацинууд энэ хэрэгтэ ехэ туһаламжа үзүүлхэ болоно.

Таряа хураалгын хүдэлмэринүүдые эрхим шанартайгаар үнгэргэхын, тарьянай гээлтэ гаргахагүйн түлөө колхозник бүхэн, механизатор бүхэн тэмсэхэ ёһотой. Простой машинануудаар хадагдаһан таряае боохо, бухаллаха, сохихо хүдэлмэринүүдэй хоорондо забһар гаргажа огто болохогүй. Хураалгын һүүлээр полиёо һайнаар тармаха, поли дээрэ **нэгэшье колос үлөөхэгүй** гэжэ оролдохо хэрэгтэй.

Аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд энэ үедэ колхозууд ба МТС-үүдые хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар хүтэлбэрилхэ, таряа хураалгын хүдэлмэрие үдэр бүри шалгажа байха, МТС-үүд ба колхозуудта эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэрие шангадхаха уялгатай. Эдэ органууд болбол ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, бүхы машинануудые ба хүдэлмэришэдые бултыень хүдэлмэрилүүлхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь колхозууд ба МТС-үүдтэ туһалха зэргэтэй.

Коммунистнуудые, комсомолецуудые таряа хураалгын шиидхэхы участогуудта хубаарилан табиха, тэдэнэй үүргые ба нүлөөе дээшэлүүлхэ шухала. Парторганизацинууд болбол таряа хураалгын ябасые хододоо шалгажа, бүхы дутагдалнуудые саг сооньэлирүүлхэ ба тэдэниие усадхаха хэмжээ абаха, олониитэ колхознигуудай дунда политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулжа, таряа хураалгада бүхы колхознигуудые хабаадуулха, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой. Партийна организацинуудай агитколлективүүд ба агитаторнууд полевой станууд дээрэ, комбайнова агрегадуудта ба тогуудта бүхы хүдэлмэрээ ябуулха болоно.

Нүхэд колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд! Ургаса хураалгые богони болзор соо, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ, гүрэндэ таряа тушаалгын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гээшэ таанарай арюун уялга мүн.

Таряагаа саг соонь хуряагаа һаа,—шүүхэш, хуряалгые хожомдуулаа һаа,—алдахаш

Түрүүшын үдэрнүүдтэ

Мухаршэбэрэй аймагай Гашейн, Суулгын МТС-үүдэй таряа хураалгын машинанууд харьяата колхозуудтаа гаража, намарай хара таряа түүбэрилэн хуряажа байна.

Томодхогдоһон «Гигант» колхозой поли дээрэ 14 комбайн, 12 жатка гаранхай. Нүхэд Леоновой, Гиринэй жолоододог комбайнууд эгээн түрүүлэн хүдэлмэрилжэ захалаа. Самоходно комбайнаар комбайнер Леонов түрүүшын арбаад центнер таряа хуряагаа, тэрэнь колхозой весопунктда асарагдаба.

Тус колхозой жаткын машинистнууд Е. Кравцов, В. Соловьев, Г. Петров, Л. Иванов ба бусад хураалгын түрүүшын үдэрһөө ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Эдэ нүхэдэй машинанууд һаадгүй хүдэлмэрилнэ.

Подлопатинска сельсоведэй Маленковой нэрэмжэтэ колхозой жаткын машинистнууд түрүүшын 20 гаран гектар намарай хара таряа хуряагаа. Машинист Николай Гетманов 3 үдэр соо хүдэлмэрилхэ зуураа, нэгэ халаанай морёор 12 гектар таряа хуряажа, үдэр бүриингөө даалгабарие дүүргэбэ. Энэ колхозой поли дээрэ Суулгын МТС-эй 6 комбайн ургаса түүбэрилэн хураалгые августын 9-дэ эхилээ.

Тэрэшэлэн энэ МТС-эй Андрей Калашников, Тимофей Овчинников гэгшэдэй жолоододог комбайнууд Зандинай сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхозой 10-дахи полиин хабарай шэниисэ августын 8-да хуряажа захалаа.

Мүн Андреевэй, Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта Суулгын МТС-эй комбайнууд хүдэлмэрилжэ байна. Республикын солото комбайнер Минай Суменковой агрегат Зандинай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилжэ байна.

Аймагай колхозууд болон МТС-үүд таряа хураалгые ба гүрэндэ тушаалгые түрүүшын үдэрһөө түргэн темпээр ябуулхын түлөө оролдоно.

Б. Дымбрылов, манай корреспондент.

Дутагдалнуудаа түргэнөөр усадхаха хэрэгтэй

ПЕТРОПАВЛОВКА. **(Телефоноор абтаба).** Зэдын аймагай зарим колхозууд таряагаа түүбэрилэн хуряажа байна. Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ тарьянай ургаса муу бэшэ. Эндэ Үшөөтэйн МТС-эй 4 комбайн августын 2-һоо хүдэлмэрилнэ. Гэхэтэй хамта, комбайнуудай хуряаһан таряа шэрэлгэ тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, 4 комбайнай хадаһан таряа шэрэхын тула оройдоо 6 мори тэргэ табигдаһан байха юм. Тарьянай шэрэгдэжэ үрдигдэдэггүй шалтагаанһаа комбайнернууд комбайнуудайнгаа бункерай таряа поли дээрэ адхана. Иимэ болошогүй байдал гансашье мори тэргын хүсэд табигдаагүй дээрэһээ бэшэ, мүн тогуудай үшөө бэлэдхэгдээгүй дээрэһээ тохёолдоо. Тиихэдэ эндэ хүдэлмэрилдэг 2 комбайн, тэрэ тоодо самоходно комбайн (комбайнерынь Панафидин) соломокопнительнуудгүй юм. Тиимэһээ солсмо поли дээгүүр хамаагүй сасагдана. Үшөөтэйн МТС-эй директор Багадаев, замполит Фомин гэгшэд комбайнова агрегадуудые хураалгада хүсэд һайнаар бэлэдхэхэ ябадал хангаагүй. Тэрэшэлэн агрегадуудай муугаар түхеэрэгдэһэн дээрэһээ таряан ехээр гээлтэдэ орууллагдана. Жэшээнь, иимэ баримта тус колхоздо августын 10-най үдэр үзэгдэһэн байна.

Республикын түрүү комбайнернуудай хандалгада харюу болгон, комбайнер нүхэр Панафидин сезон соо 700 гектар таряа хуряаха гэһэн социалистическэ уялга абаһан байгаа. Теэд энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь МТС-эй дирекци, мүн тэрэшэлэн колхозой хүтэлбэрилэгшэдшье (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Побоков, партийна организациин секретарь нүхэр Пименов) туһаламжа үзүүлнэгүй. Юрэнхыдөө парторганизациин секретарь нүхэр Пименов таряа хураалгын ба гүрэндэ тушаалгын хүдэлмэридэ хабааданагүй. Үнгэрхэдөө хэдэн хоногоор зайжа ябашаһан байха юм. Харин тиихэдэ комбайнова агрегадуудта нэгэшье агитатор хүдэлмэрилнэгүй, показателиин доска байхагүй, «дайшалхы хуудаһанууд» гаргагданагүй, газетэшье уншагданагүй, ниитэ-политическэ ямаршье хүдэлмэри эндэ ябуулагданагүй.

Энэ колхоздо тогуудай хүсэд бэлэдхэгдээгүй, сушилкануудай муугаар хүдэлмэрилдэг дээрэһээ, мүн тэрэшэлэн транспортна бригадануудай эмхидхэгдээгүй байһанһаа мүнөө хүрэтэрөө нэгэшье центнер тарьян гүрэндэ тушаагдаагүй байха юм.

Гэгээтын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо мүн лэ иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Энэ колхозой поли дээрэ 5-дахи үдэрөө Үшөөтэйн МТС-эй 2 комбайн хүдэлмэрилхэ байна. Тэрэ хоюулаа сугтаа нэгэ массив дээрэ хүдэлмэрилдэг. Тэдээнэй хуряаһан таряа шэрэхын тула 12 мори унаа табигданхай. Теэд мэшээгүүдэй дутамаг дээрэһээ бункерайнгаа таряа һуллаха аргагүй боложо, комбайнууд ехээр һаатана. Жэшээнь, августын 12-ой үдэр ... 3 час миин байгаа. Тус колхоз «Заготзерногой» Билютайска пунктһаа мэшээгүүдые абаха нарядтай болонхой юм. Теэд колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Раднаев мэшээгүүдые мүнөө хүрэтэр асаруулаагүй байба.

Колхозой партийна организаци (секретаринь нүхэр Исаков) таряа хураалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан комбайнернууд болон колхознигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри оройдоо ябуулнагүй. «Дайшалхы хуудаһанууд» гаргагдадаггүй, комбайнова агрегадайхидай уншаха газетэшье байдаггүй юм. Показателиин доска бии нэрэтэй аад, тэрээн дээрэ хүдэлмэриин дүнгүүд бэшэгдэнэгүй. Лекци, элидхэл ба хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэһөө байтагай, агитаторнуудшье томилогдоогүй. Тиимэһээ комбайнер нүхэр Доржиевай «Партийна организаци бии юм агша гү, али үгы юм гү» гэжэ хэлэхэнь гайхалтай бэшэ.

Тэрэшэлэн энэ сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ 2 комбайн табадахи үдэрөө мүн лэ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Вампилов) ба партийна организаци (секретаринь нүхэр Намсараев) таряа хураалга дээрэ ябаһан колхознигууд болон механизаторнуудта ажабайдалай һайн услови байгуулхын түлөө оролдоогүй. Жэшээнь, Намаг гэжэ газартахи полевой станай хамтын байра соо тон муухай байдаг. Тэрэшэлэн комбайнернууд ба колхознигуудай эдеэ хоол тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Агитационно-ниитын хүдэлмэри оройдоо ябуулагданагүй.

Таряа хураалгын ба тушаалгын хүдэлмэридэ гараһан эдэ дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха шухала.

М. Булагаев.

Манай комбайнернуудай уялганууд

Манай МТС-эй комбайнернууд республикын түрүү комбайнернуудай хандалга бэшэгые зүбшэн хэлсээд, байгша оной таряа хураалгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба. Тэдэнэр 15 футова комбайн бүхэнөөр сезон соо 350 гектарһаа бага бэшые, самоходно комбайн бүхэнөөр 400 гектар таряа һайн шанартайгаар хуряаха, гектар таряа хуряаха бүхэндөө 10 процент горючи арбилха, бүхы машинануудаа бүрин бүтэнөөр ашаглахын тула социалистическэ ёһоор бэе дээрээ даажа абаха гэһэн уялга абаба. Зарим комбайнернууд бүри үндэр уялгануудые абаа. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг комбайнер Ефим Петров, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг комбайнер Пантилеймон Гончаров гэгшэд самоходно комбайн бүхэнөөрөө сезон соо 450 гектар таряа хуряаха, 10 процент горючи арбилха уялга абаһан байна.

Тиихэдэ «Заветы Ильича» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг самоходно комбайнай комбайнер Гонгор Машеев сезон соо 500 гектар таряа һайнаар хуряаха ба 10 процент горючи арбилха уялга абаһан байха юм. Тэрэшэлэн «Улаан Бургалтай» колхозой таряалая дээрэ С—6 гэжэ хүсэтэ комбайнаар хүдэлмэрилхэ комбайнер Чултум Жамбалович Цыдыпов сезон соогоо 800 гектар таряа хуряаха ба 30 процент горючи арбилха гэжэ шиидэбэ.

МТС-эй комбайнернууд абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ бүхы арга боломжонуудтай. Хураалгын түрүүшын үдэрһөө тэдэнэр ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэхэ байна.

Д. Дарижапов, Бургалтайн МТС-эй замполит.

Колхоз доторoo түрүү

Яруунын аймагай Үльдиргын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-эйн үбһэ хураалгын бригада (бригадирынь нүхэр Ц. Мункуев) тэжээл бэлэдхэлгээр колхоз дотороо түрүүлэн ябана. Колхозно ниитынгээ адуу малда элбэг ехэ тэжээл бэлдэхэ зорилго урдаа табиһан энэ бригадын гэшүүд үдэр бүриингөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Морин сенокосилкануудай машинистнууд-комсомолецууд Ш. Борбоев, Д. Жанчиков, Б. Галсанов гэгшэд нормын ёһоор 4 гектарай орондо 5 гектар үбһэ һайн шанартайгаар сабшана. Мүн гараар сабшагшад С. Дампилон, Д. Очиров гэгшэд үдэр бүри 0,70 гектар хүрэтэр сабшажа, ажалай эрхим жэшээ харуулна. Иимэ амжалта имагтал бригадир нүхэр Мункуевай бригадынгаа хүсые зүбөөр хубаарилан табиһанай ба бригадынхидай ажалай жаяг заршамай үндэр хэмжээндэ байһанай ашаар туйлагдана.

Нүхэр Мункуевай бригада колхозойнгоо правлени ба парторганизациин дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Б. Доржиев.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭҺЭЭ

Ажалаа муугаар эмхидхэһэн газарта

Кабанскын аймагай колхозууд тэжээл бэлэдхэжэ эхилһээр аяар һара хахад болоо. Гэбэшье, үбһэ хураалгын, силос даралгын ба набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын темп мүнөө хүрэтэрсөө тон доодо хэмжээндэ байһаар. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулга хадаа ниитынгээ малажал амжалтатайгаар хүгжөөлгын үндэһэ һуури мүн гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэ бүхэндэ мэдээжэ. Тиигэбэшье, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ажахын-политическэ энэ шухала кампаниие ехээр унжагайруулжа байна. Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрие һурагтүй түргэн темпээр ябуулха дүүрэн арга боломжотой байбашье, Твороговско сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Черников), Кабанскын сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Обедин) колхозуудай үбһэ сабшалгынгаа түсэбые августын 5 болотор оройдоо 55 процент, силос даралгые — 45 процент дүүргэһэн ябадалые имагтал энээгээр тайлбарилха хэрэгтэй. Тиихэдэ эдэ колхозууд үбһэ хураалгынгаа машинануудые мүнөө хүрэтэрөө дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэжэ шадаадүй. Твороговско сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо машинистнууд нормоёо оройдоо 60—70 процент дүүргэнэ. Иимэ байдал сенокосилкануудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө колхозой правлени ба партийна организациин оролдосгүй дээрэһээ болоо. Тиихэдэ дурсагдагша колхозуудай үбһэ хураалгын бригаданууд аса, тармуур, хажуур гэхэ мэтын үбһэ хураалгын гар зүүрэй зэр зэмсэгээр хүсэд хангагдаагүй.

Тэрээнһээ гадна, сабшалангай ногооной һайнаар ургаһан байбашье, эдэ колхозууд үбһэ сабшалгые 10 хоногоор хожомдуулжа эхилһэн байна. Үбһэ хураалгын хүдэлмэриин түсэб бүхы бригадануудта хүргэгдөөгүй юм. Эдэ колхозуудай үбһэшэдэй бригадануудта колхознигуудай ажал тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ ажал хэжэ шадаха колхознигуудай оройдоо 60—70 процентнь хабаадана, нүгөөдүүлынь үмсынгөө ажал хэжэ байдаг. Тэрэшэлэн түрүүшүүл урмашуулагданагүй. Агитационно-ниитын хүдэлмэри оройдоо мартагдашанхай. Тэрэнэй эсэстэ сенокосилкын машинистнууд ба гар хажууршад, мүн бусадшье хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа нормонуудые 50—70 процентһээ дээшэ гарганагүй. Мүн бригаданууд болон колхознигуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй. Мүрысөөнэй договорнууд баталагдаһан аад, тэрэнэй дүнгүүд хаһа саг соогоо гаргагданагүй.

Дурсагдагша колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Черников, Обедин хоёр нёдондо тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэрие мүн лэ иимэ хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилһэн дээрэһээ тон бага тэжээл бэлэдхэжэ, үбэлжэлгын турша соо олон толгой малаа гарзалуулһан ябадалһаа зохихо тобшолол хээгүй байһаар.

Н. Рыбалко.

ПАРТИЙНА АКТИВАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА ЗҮБЛӨӨН

Августын 12-то Советүүдэй Хөёрдохи байшангай сталинска зал соо партийна активай республиканска зүблөөн болобо. Таряа хуряалгые үнгэргэхэ ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ талаар областной партийна организацийн урда байһан зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар ВКП(б)-гэй обкомой секретарь нүхэр Кашников элидхэл хэбэ.

Дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлдэ манай ороной хүдөө ажахы угаа ехэ амжалтануудые түйлаһан, тэрэниие саашадань түргэнөөр дэбжүүлхэ бүхы арга боломжонууд бии болгогдоһон байна.

Хүдөө ажахын культурануудай ургасые саашадань дээшэлүүлхэ, ниитын адуу малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень ехэ болгохо, тэрэнэй үндэһөөр орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам элбэг болгохо, промышленностиие түүхэй эдүүдээр дүүрэн хангаха, колхозуудай ниитын ажахые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ ба колхознигуудай материальна ажаһуудалые саашадань һайжаруулха гэһэн зорилго партийна организацинуудай, советскэ ба хүдөө ажахын организацинуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай, хүдөөгэй бүхы ажалшадай урда парти ба Советскэ правительство табиһан байна.

Гэхэ зуура, ВКП(б)-гэй ЦК хадаа манай республикын партийна болон советскэ органууд хүдөө ажахые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ гэжэ «ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой хүдэлмэри тухай» тогтоол соогоо тэмдэглээ һэн.

Партиин обкомой IV пленум хадаа ВКП(б)-гэй ЦК-гэй шиидхэбэриие зүбшэн хэлсээд, республикымнай бүхы партийна организацинуудай, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай хүдэлмэриин программые — ВКП(б)-гэй ЦК-гэй табиһан зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба партиин обкомой IV пленумэй тогтоолнуудые партийна организацинуудай, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ хадаа коммунистнуудай, комсомолецуудай ба олониитэ ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэлые улам дээшэлүүлээ гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Гүрэмнай республикын колхозуудта үрһэ хүрэнгэ, кредит, МТС-үүдтэ тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые үгэжэ, угаа ехээр туһалаа. Энээнэй ашаар хабарай тарилга эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Хабарай тарилгаар гүрэнэй түсэб 100,8 процент, тэрэ тоодо ороохото культурануудые тарилгаар 102,2 процент дүүргэгдэө.

14 аймагууд тарилгын түсэбые үлүүлэн дүүргэө. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймаг—106 процент, Хэжэнгын аймаг —105,3 процент, Кабанскын аймаг —102,2 процент дүүргэһэн байна.

Гэбэшье, хабарай тарилгаар, тарянай хойноһоо харууһа хэлгээр, таряа хуряалгада бэлэдхэлээр горьтойхон дутагдалнууд гараһан байна.

Бүхы арга боломжонуудай байбашье, 9 аймагууд тарилгын түсэб дүүргээгүй. Тэрэ тоодо Түнхэнэй, Зэдын, Кударын, Баргажанай, Тарбагатайн ба Прибайкальска аймагууд оролсоно.

Тус аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд гүрэнэй үгэһэн айхабтар ехэ туһаламжые, колхозууд, МТС-үүд доторхи бүхы резервнүүдые гүйсэд хэрэглээгүй, тарилгаар гүрэнэй түсэбые заатагүй дүүргэлгэдэ колхозниигуудые ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые хүсэд элсүүлжэ шадаагүй.

Партийна организацинуудай, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай зүгһөө тарилгын хүдэлмэриин шанарые хинан шалгадаггүйһөөнь боложо, агротехникые бүдүүлигээр эбдэһэн баримтанууд илангаяа Ториин, Тарбагатайн, Заиграйн, Зэдын, Иволгын, Сэлэнгын ба бусад зарим аймагуудай колхозуудта үзэгдэһэн байна.

ВКП(б)-гэй обком ба Министрнүүдэй Совет хадаа «Хүдөө ажахын культурануудай хойноһоо харууһалгын хэмжээнүүд тухай» тогтоол соогоо тарянай хойноһоо харууһалха талаар аймаг бүхэндэ тодорхой даалгабаринуудые үгэжэ, тэдэнэй дүүргэлтые заатагүй хангаха гэжэ партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудые уялгалһан байгаа. Теэд, хүдөө ажахын Министерство (нүхэр Дубровский), ВКП(б)-гэй зарим айкомууд ба аймгүйсэдкомууд энэ хэрэгые бэелүүлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандаа. Тиимэһээ олон мянган гектар ороохото культурануудай буртаг үбһэн түүгдээгүй, 2800 гектар хартаабха, 400 гектар овощь харууһагүй орхигдошоо. Тарянай хойноһоо харууһа илангаяа Ториин, Хэжэнгын, Зэдын, Сэлэнгын ба бусад зарим аймагуудай колхозуудта муугаар хэгдээ. Бичурын аймагта сахарай свёклын ургаса ехэ гэмтэлдэ ороо.

Хүдөө ажахын жэлэй эгээл харюусалгата үе — таряа хуряалгын үе эхилбэ.

«1951 ондо таряа хуряалгые үнгэргэхэ ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо таряа хуряаха ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ талаар партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай зорилгонууд тодорхойлогдонхой. Тэдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө республикын партийна, советскэ, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй органуудай зүгһөө колхозуудые болон МТС-үүдые бодотоор хүтэлбэрилхэ, эмхидхэлэй угаа ехэ хүдэлмэри хэхэ, бүхы организацинуудай ба хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлмэриие шангадхаха шухала. Юуб гэхэдэ, таряа хуряалга ба тэжээл бэлэдхэл зэргэ ябуулагдаха болоно. Тэдэнэй алинайншье темпые һаладуулжа болохогүй байна. Тиимэһээ таряа хуряалгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулха, колхозуудые болон МТС-үүдые оперативнаар хүтэлбэрилхэ, тэдэнэй хүдэлмэриие үлэр бүри хинажа байха тон шухала.

Үнгэрэгшэ жэлдэ таряа хуряалгада бэлэдхэл Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, Кударын, Закаменай, Бичурын ба бусад зарим аймагуудта хангалтагүй байһанhaа тэндэ таряа хуряалга шанар муутайгаар үнгэргэгдэһэн ба тарянай гээлтэ хоролто ехэ болоһон байна. Жэшээлхэдэ, Кударын аймагай «Путь Октября» колхоздо морин жаткаар хуряагдаһан гектар бүридэ 1,5 центнер тарян гээгдэһэн байгаа.

Гэхэ зуура, таряа хуряалгада бэлэдхэл мүнөө жэлдэ республикын олохон аймагуудта муу байна. Куйтунска, Баргажанай, Бургалтайн, Хэжэнгын, Кяхтын, Цаган-Усанай, Хонхолойн, Саянтын, Кыренскэ МТС-үүд комбайнуудай заһабарилгые августын 10 хүрэтэр арайхан гэжэ дүүргэбэ. Гэбэшье, молотилкануудые ба хуряалгын простой машинануудые заһабарилга үшөө унжагайруулһаар. Жэшээнь, Куйтунска МТС (директорынь нүхэр Цикало) 12 молотилкануудайнгаа миил 1-е заһабарилаа. Гашейн МТС 17 морин жаткануудай нэгыешье заһабарилаадүй. Гадна, таряа сэбэрлэхэ машинанууд олонхи МТС-үүдтэ бэлэдхэгдээгүй байха юм. Мүн Хамнигадайн, Гашейн, Тарбагатайн ба бусад МТС-үүд горючяар, түрхихэ материалнуудаар хүсэд хангагдаагүй байна.

Гадна, комбайнууд ба таряа хуряалгын бусад машинанууд дээрэ хүдэлмэрилхэ мэргэжэлтэй кадрнууд Баргажанай, Итанцын, Гашейн, Үдын, Чесанын ба бусад зарим МТС-үүдтэ дутамаг байһаар.

Олонхи МТС-үүдтэ таряа хуряалгын хүдэлмэриин түсэб табигдаагүй, комбайнова агрегадуудай хүдэлмэрилхэ газарынь тодорхойлогдоогүй, комбайнернуудта маршрудуудынь үгтөөдүй байха юм. Гэбэшье, хүдөө ажахын Министр нүхэр Дубровский ба тэрэнэй орлогшонор энэ хэрэгтэ анхаралаа табинагүй.

Тэрэшэлэн республикын олонхи колхозуудта таряа хуряалгада бэлэдхэл муу байна. Кударын, Хэжэнгын, Зэдын, Мухаршэбэрэй, Иволгын аймагуудай колхозуудта зерносушилканууд ба хушалтатай тогууд заһабарилагданагүй. Таряа хадагалха амбаарнууд сэбэрлэгдээгүй, таряа шэрэхэ тэргэ тоног түхеэрэгдээгүй, таряа хуряалгын жэжэ зэмсэгүүд бэлэдхэгдээдүй байһаар. Эдэ бүгэдэ хадаа таряа хуряалгые саг болзор соонь үнгэргэлгэдэ ехэ һаад түбэг ушаруулжа болохо байна. Тиимэһээ таряа хуряалгада бэлэдхэхэ талаар эдэ ба бусад бүхы дутагдалнуудые дары усадхаха шухала зорилго хүдөө ажахын Министерствын, ВКП(б)-гэй айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай ба МТС-үүдэй директорнүүдэй урда табигдана.

Мүнөө тариан бүхы дээрээ үшөө эдеэшээгүй байна. Тиигэбэшье, эдеэшэһэн газарнуудые түүжэ хуряаха гээшэ тон шухала. Тарянай жэгдэржэ эдеэшэн сасуу хадалга, боолго, шэрэлгэ, сохилго адли ябуулха, тэдэнэй хоорондо забһар гаргахагүй ёһотой. Сохигдоһон таряагаа саг дарыдань хатаагаад, сэбэрлээд, гүрэндөө эгээл һайн шанартай таряа тушааха хэрэгтэй.

Мүн таряа ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые зүбөөр бүридхэлгэ гээшэ гүрэн түрын удхашанартай хэрэг мүн. Тиимэһээ нэгэшье килограмм тариан бүридхэгдэнгүй үлэхэгүй ёһотой.

Гадна, хүрэнгын участогуудые саг болзор соонь хуряаха, хүрэнгын ба страховой фонднуудые байгуулха тон шухала. Хүрэнгын участогуудһаа хуряагдаһан таряае хүрэнгэһөө ондоо хэрэгсэлдэ гаргашалжа болохогүй. Хүрэнгын таряа буруугаар гаргашалһан хүнүүд хатуу зэмэдэ хүртэхэ ёһотой.

Газартаряалангай культурые ба хүдөө ажахын культурануудай бүхы ургасые дээшэлүүлхын тула олон жэлэй ногоо тарилга тон ехэ удхашанартай. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ олон жэлэй ногоонуудай үрһэ саг соонь хуряаха, сохихо ба сэбэрлэхэ тон шухала.

Таряа тушааха гүрэнэй түсэбые аймаг, колхоз бүхэн болзорһоонь урид, сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэхэ бүхы арга боломжотой. Энэ харюусалгатай зорилгые бэелүүлхын тула партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд, тэдэнэй хүдөө ажахын таһагууд, бэлэдхэлэй органууд ба МТС-үүдэй директорнүүд хадаа гүрэндэ таряа тушаалгада колхоз бүхэниие үдэр бүри хабаадуулха ёһотой.

Гүрэндэ таряа саг болзор соонь тушаалгада бэлэдхэлэй органууд, таряа бэлэдхэлэй пунктнууд, автотранспорт ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Гэбэшье, олонхи аймагуудта таряа бэлэдхэлэй пунктнууд үшөө бэлэн болоогүй байна. Тиимэһээ заготпунктнуудые саг соонь бэлэн болгохо талаар ВКП(б)-гэй айкомууд, аймгүйсэдкомууд дары хэмжээ абаха зэргэтэй.

Мүн заготпунктнууд хадаа шиигтэй, кондиционно бэшэ таряа абаха ёһогүй. Гэхэ зуура, бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ таряа тушааха хэрэгтэнь колхозуудта туһалха зэргэтэй. Шанар муутай, шиигтэй таряа колхозуудта асаруулаад, тэдэнэр абахагүйбди гэжэ һуухагүй, харин заготпунктын хүдэлмэрилэгшэд колхозуудай тогуудта өөһэдөө ошожо, байра дээрэнь тарянай сортые тодорхойлхо, шиигтэй һаань хатаалгаха, муу холисотой һаань сэбэрлүүлхэ ёһотой.

Партийна, советскэ ба бэлэдхэлэй органууд хадаа тарянай ургасые бага болгожо хэлэдэг, гүрэндөө таряа багаар тушаахые оролдодог зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга хэмжээ абаха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, гүрэндэ харша иимэрхүү һэдэлгэнүүд үнгэрэгшэ жэлдэ Сэлэнгын, Хориин, Кударын, Ториин, Иволгын ба Зэдын аймагуудай колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө үзэгдэһэн байгаа.

Таряа хуряалга ба гүрэндэ тушаалгатай, тэжээл бэлэдхэлгэтэй хамта парые һайнаар элдүүрилхэ, намарай таряа тариха, гүрэндөө үбһэ, овощь, хартаабха, сахарай свёкло ба бусад зүйлнүүдые тушааха, малай байрануудые шэнээр бариха ба хуушануудыень заһабарилха, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ гэхэ мэтын ехэ ба харюусалгатай зорилгонууд колхозуудай ба МТС-үүдэй урда табигдана. Тиимэһээ партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хадаа ажалай эмхидхэлые, жаяг заршамые һайжаруулха, ажахын шиидхэхы участогууд дээрэ коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ ба партийна эхин организацинуудай секретарьнуудта бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

ВКП(б)-гэй айкомууд хадаа партийна эхин организацинуудта саг үргэлжэ туһалха, тэдэнэй үүргые ба харюусалгые улам дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

Коммунист бүхэн ажалай эрхим жэшээ харуулжа, колхозниигуудай политическэ ба үйлэдбэриин эдэбхи үүсхэлые толгойлхо ёһотой.

Таряа хуряалгые ба тушаалгые амжалтатайгаар үнгэргэлгын шухала условинуудай нэгэниинь хадаа колхозниигуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулха хэрэг болоно. Тиимэһээ партийна организацинууд хадаа ниитэ-политическэ хүдэлмэриие зоной олооросо хүдэлмэрилжэ ябаһан газарта, полевой станууд, комбайнова агрегадууд, бэлэдхэлэй пунктнууд дээрэ үргэнөөр ябуулха зэргэтэй. Таряагаа хуряажа, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндөө саг соонь тушааха гээшэ манай гүрэниие саашадань бэхижүүлхэ, колхозуудые улам хүгжөөхэ ба колхозниигуудай материальна байдалые бүри һайжаруулха байна гэжэ хүдөөгэй ажалшадта, колхозниигуудта коммунистнууд ойлгуулха ёһотой. Мүн тэдэнэртэ советскэ арадай гайхамшагта амжалтанууд тухай, партиин ба правительствын шухала шиидхэбэринүүд тухай, дотоодын ба гадаадын байдал тухай хододоо хэлэжэ үгэхэ шухала. Тиимэһээ олониитын дунда ябуулагдаха политическэ хүдэлмэри бүхы формонуудые — политическэ элидхэлнүүд ба лекцинүүдые, хөөрэлдөө ба газетэ уншалга, ханын газетэ ба «дайшалхы хуудаһануудые» гаргалга хододоо хэрэглэхэ тон шухала.

Гадна колхозник бүхэн, МТС-эй ба совхозой хүдэлмэрилэгшэ бүхэн өөрынгөө урда табигдаһан зорилгые һайнаар мэдэхэ ёһотой.

ВКП(б)-гэй айкомууд хадаа ниитэ-политическэ хүдэлмэриин түсэбые партийна эхин организацинуудай зохёохо хэрэгтэнь туһалха, колхозуудта ба МТС-үүдтэ аймагай центрһээ агитаторнуудые ба элидхэлшэдые эльгээхэ, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха, полевой стан, бригада, комбайнова агрегат бүхэндэ газетэнүүдые болон номуудые саг соонь хүргэхэ ябадал хангаха уялгатай.

Таряа хуряалгын ба тушаалгын үедэ социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ партийна организаци бүхэнэй уялга мүн. Бүхы колхозниигууд, бригаданууд, комбайнова ба молотилкын агрегадууд, автомашинануудые жолоодогшод мүрысөөндэ хабаадалсаха ёһотой.

Таряа хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха гүрэнэй түсэбые саг болзортонь дүүргэхэ, ниитын адуу малые гүйсэд хүрэхэ тэжээлээр ба дулаан байраар хангаха, намарай таряа тариха, хүрэнгын ба ниитын бусад фонднуудые байгуулха гээшэ партийна, советскэ, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй органуудай, колхозуудай болон МТС-үүдэй, бүхы коммунистнуудай, комсомолецуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ажахын-политическэ эгээл шухала зорилго болоно. Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ бүхы арга боломжонууд манда бии гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр олон хүнүүд үгэ хэлэһэн байна.

Бултанһаа түрүүн Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Шадаров** үгэ хэлэхэ зуураа, энэ жэлдэ МТС-үүднай шэнэ техникээр һайса зэбсэглэгдэжэ, хабарай тарилга манай аймаг үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ эмхитэйгээр ба түргэнөөр үнгэргөө гэжэ тэмдэглэбэ. Мүнөө зарим колхозууднай түүбэрилэн таряа хуряалга эхилбэ. Бүхы тарянайнгаа 64 процентые комбайнуудаар хуряаха байнабди. Августын эхээр комбайнернуудай, тарянажалай бригадануудай бригадирнуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй аймагай зүблөө үнгэргөөбди. Тус зүблөөндэ хабаадагшад таряа хуряалгые эрхим шанартайгаар богонихон болзор соо үнгэргэхэ гэһэн уряалтайгаар аймагайнгаа бүхы колхозниигуудта, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан байна. «Сталинец—6» комбайнаар — 500 га, самоходно комбайнаар — 400 га таряа сезон соогоо хуряаха гэжэ комбайнер бүхэн тус тустаа уялга абаа. Эдэ уялгануудаа хүн бүхэнэй дүүргэхын, таряа хуряалгаа һайн шанартайгаар богонихон болзор соо үнгэргэхын түлөө аймагай партийна организаци, аймгүйсэдком ба нютагай Советүүд бүхы хүсөөрөө оролдохо байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

«Востокзаготзерное» эрхилэгшэ нүхэр **Дряхлов** иигэжэ хэлэбэ:

—Үнгэрэгшэ жэлдэ таряа тушаажа абалгада зарим аймагуудай заготпунктнууд муугаар бэлэдхэһэн байгаа. Хориин, Поперечнын ба бусад зарим пунктнууд шиигтэй таряа тушаажа абадаг һэн. Гадна, таряа тушаалгаар худал хуурмаг документнүүдые зарим пунктнуудай директорнүүд зохёодог байгаа. Иимэ ябадалые мүнөө огто дабтажа болохогүй. Заготпунктнууд хадаа гүрэндөө эгээл эрхим таряа тушаажа абаха ёһотой. Мүн бэлэдхэлэй пунктнуудта улаан булангуудые эмхидхэхэ, тэдэниие газетэ, номуудаар болон бусад хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангаха гээшэ тон шухала.

Кяхтын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Большаковто** үгэ үгтэбэ. Тарянаймнай полинууд дээрэ үндэр баян ургаса эдеэшэжэ байна. Таряа хуряалга саг болзор соонь үнгэргэжэ, гүрэнтээ гүйсэд тоосохын түлөө аймагаймнай бүхы колхозниигууд, механизаторнууд эрмэлзэнэд. Таряа хуряалга богонихон болзор соо үнгэргэхэ гээшэ материально-техническэ бүхы зэмсэг хэрэгсэлнүүдые һайнаар бэлэдхэһэнһээ дулдыдаха байна. Тиимэһээ манай аймагай колхозууд болон МТС-үүд таряа хуряалгын бүхы машина зэмсэгүүдые заһабариланхай. 28 наран сушилканууд, инженер Гоголевой системын 3 сушилканууд бэлэн болгогдожо байна. Мүн тэдэниие механизацилха талаар горьтойхон хүдэлмэри хэгдээ. Гэбэшье, таряа сэбэрлэхэ машинанууд аймаг доторнай үшөө үсөөдэнэ. Манай аймагые хангаха ёһотой автотранспортна № 6 контородо миил 6 автомашина бии юм. Теэд тэдэнэйнь нэгэниинишье резинэгүй, таряа шэрэлгэдэ бэлэн бэшэ байха юм. Тиимэһээ эдэ дутагдалые усадхахын түлөө автоуправлени дары хэмжээ абаха бээз гэжэ тэрэ хэлээ.

Удаань Сэлэнгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Нимаев** үгэ абаба. Гүрэнэй угаа ехэ анхарал оролдолгын ашаар манай колхозууд гүйсэд үрһэ хүрэнгөөр хангагдажа, МТС-үүднай хүдөө ажахын шэнэ техникээр зэбсэглэгдэжэ, хабарай тарилга манай аймаг муу бэшээр үнгэргэһэн байна. Тиигэбэшье, таряа хуряалгада бэлэдхэлэй талаар дутагдалнуудгүйбди гэжэ аргагүй. Зарим комбайнууд, тракторнууд запасной частьнуудаар хүсэд хангагдаагүй байха юм. Мүн августын 10-най мэдээгээр манай аймаг тэжээл бэлэдхэлгэ миил 20 процент дүүргэө. Тиимэһээ таряа хуряалгын үедэ мүн тэжээл бэлэдхэлгэ үргэлжэлхэ байна. Энэ хадаа таряа хуряалгые саг болзор соонь үнгэргэхэ талаар аймагай колхозуудай, МТС-үүдэй урда харюусалгатай зорилго табина гэжэ тэрэ хэлээ.

Автомашинануудые шадамараар хэрэглэхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай. Таряа хуряалгын үедэ 700 автомашинанууд республика дотор хүдэлмэрилхэ юм. Ашаа тээхын түлөө машина бүридэ 4 хүн байдаг. Хамтадаа 700 машинада 2800 хүн болоно. Теэд эдэ олон хүнүүд машинануудай заготпунктнуудта таряа абаашаха, харгыда ябаха һамбаандань юушье хэдэггүй байха юм. Таряа хуряалгада магад эдэ хүнүүдые бултыень һайнаар хабаадуулаа һаа, тэдэнэр ехэ хүдэлмэри хэхэ байгаа, гэжэ «Союззаготтрансын» начальник нүхэр **Ветошкин** хэлэбэ.

Республикын прокурор нүхэр **Хмелёв** үгэ хэлэхэ зурааа тэжээл бэлэдхэлгээр худал хуурмаг мэдээ үгэжэ, гүрэниие мэхэлхэ гэһэн һэдэлгэ зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ба аймгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө энэ зунай үедэ үзэгдэдэг байгаа, гэбэ. Энэ, гүрэндэ харша ябадалые таряа хуряалгын үедэ гаргажа огто болохогүй, тарянай гээлтэ хоролтотой эрид тэмсэхэ шухала. Аймаг, колхоз бүхэн гүрэндөө эрхим таряа үгэхэ зэргэтэй гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

—Манай аймаг таряа хуряалгада бэлэдхэһээр үнинэй. Комбайнернуудай, тэдэнэй туһалагшадай, трактористнуудай аймагай зүблөөн үнгэргэгдэжэ, тэдэнэр дүй дүршэлөө андалдан абалсаһан байха юм. Мүн таряа хуряалгые түргэнөөр ба эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө механизаторнуудай, колхозниигуудай дунда социалистическэ мүрысөөн дэлгэрбэ. Таряа хуряалгын үедэ агитационно-ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха юм. Мүнөө агитколлективүүдэй составуудые дахин хаража үзөөд шэнэдхэгдэжэ байна. ВКП(б)-гэй айком августын 15-да парторганизацинуудай секретарьнуудай семинар үнгэргэхэ юм. Мүн тэрэшэлэн бүхы колхозуудта агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэхэ байна. Таряа хуряалгые ба тэжээл бэлэдхэлгые зүб зохилдуулан, адли харюусалгатайгаар зэргэ ябуулха байнабди, — гэжэ ВКП(б)-гэй Ториин айкомой секретарь нүхэр **Бадмаев** хэлээ.

«Автотракторосбыдэй» конторые эрхилэгшэ нүхэр **Ламброзо** өөрынгөө үгэ соо зарим МТС-үүд подшипнигуудые болон бусад хэрэгсэлнүүдые эзэн бусаар хэрэглэдэг гэбэ. Колхозуудай машинануудые МТС-үүд хадаа техническэ заһабарилгада оруулжа үгэхэ ёһотой аад, мүнөө болотор тэдэнэр хэрэгсээдэггүй. Манай республика дотор хэдэн олон эрхим шофернууд тоологдоно. Теэд, автомашинануудые зүбөөр ашаглаха ба харууһалха талаар хүдэлмэриин дүй дүршэл андалдалгын түрүү шофернуудай, автотрансын хүдэлмэрилэгшэдэй суглааншье болоогүй, республиканска газетэнүүдтэшье бэшэгдэдэггүй байха юм гэжэ шүүмжэлбэ.

Августын 15-һаа таряагаа түүбэрилжэ хадалгые эхилхэмнай. Хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгаар Баргажанай МТС нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. Инженер Гоголевой системын 10 зерносушилканууд мүнөө бэлэн болгогдобо. Таряа хуряалгые ба тушаалгые эмхитэйгээр саг соонь үнгэргэлгэ хадаа манһаа, манай ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэриһөө ехээр дулдыдаха байна. Августын 11-дэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй ба агитколлективүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй аймагай зүблөөн боложо, таряа хуряалгын ба тушаалгын үедэ ябуулагдаха ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хэмжээ-ябуулганууд тухайда хэлсэгдэһэн байна. Манай аймаг таряа хур[...] ба тушаалгые саг болзор [...] гүйсэд дүүргэжэ шадаха [...] партийна активай энэ сугла[...] дуулнаб гэжэ Курумканай [...] гүйсэдкомой түрүүлэгшэ [...] **Батуев** хэлэбэ.

Хүдөө ажахын Министе[...] мүн тэрэшэлэн хүдөө ажа[...] ганууд таряа хуряалгада [...] лээр бии байгаа дутагдал[...] түргэнөөр усадханагүй. [...] 4 жэл соо хүдөө ажахы[...] луу мэргэжэлтэд ондоо [...] ябашаһан байха юм. Мү[...] ажахын мэргэжэлтэдые [...] ябадал илангаяа Куру[...] Кударын ба бусад зарим [...] гуудта үзэгдэнэ. Энэ юуһ[...] лооб гэхэдэ, хүдөө ажахы[...] нуудай, МТС-үүдэй дирек[...] дэй зүгһөө залуу мэргэж[...] анхарал багатайгаар ханда[...] үзэгдэнэ. Сентябриин 15 [...] таряа хуряалга сүм дүүрг[...] тойбди. Энэ зорилгоёо [...] гүйсэд шадаха байнабди, [...] хэдэ, имагтал энэ жэлэй т[...] 300 шэнэ комбайнуудые бол[...] дөө ажахын бусад машина[...] манай республикын МТС-үү[...] колхозууд абанхай. Колхо[...] болон МТС-үүдэй доторой [...] нуудые гүйсэд хэрэглэн, тар[...] ряалгада бүхы колхозни[...] ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэ[...] хабаадуулха шухала гэжэ [...] ажахын Министр нүхэр [...]ский тэмдэглэбэ.

Манай МТС таряа хурa[...] 42 комбайнуудые мүнөө [...] табиха байна. Тэдэнэр ха[...] 14 мянга гаран гектар тар[...] ряаха ёһотой. Энэ зорилго[...] дэнэр дүүргэжэ шадахабди. [...] пасной частьнуудаар комб[...] тракторнуудыемнай «Авто[...] торосбыдэй» начальник [...] Ламброзо хүсэд хангаха [...] гэжэ найдагдана. Мүн [...] даа наймаанай органи[...] хадаа таряа хуряалгын үедэ [...] низаторнуудые, трактори[...] эд бараагаар, сай тамхяар [...] сад хэрэгсэлнүүдээр гүйсэ[...] гаха ёһотой гэжэ Бичуры[...] эй директор нүхэр **Нетёсов** [...]

Мүн гүрэндэ эрхим таря[...] шааха тухай, таряа ту[...] абалгада бэлэдхэлэй орга[...] нуудай дары сагтаа бэлэ[...] тухай, гүрэндэ үбһэ ба буса[...] нүүдые тушааха түсэбөө [...] бүхэнэй заатагүй дүүргэхэ [...] тухай СССР-эй бэлэдхэлэй [...] нистерствын БМАССР-тэхи [...] лэгшэ нүхэр **Мясников** хэлэ[...]

Таряа хуряалгын үедэ ябу[...] даха агитационно-ниитын [...] мэриин түсэб партийна эхин [...] низаци бүхэн зохёонхой. [...] агитколлективэйнгээ состав[...] мэжэ, шэнэдхэжэ байнабди. [...] тиин айком, партийна орга[...] нууд хадаа колхозуудай ба [...] үүдэй ажахые хүтэлбэрилгэ[...] шадань һайжаруулха [...] Колхозуудай, МТС-үүдэй [...] ябуулгые хинан шалгаха [...] партийна организацинууд [...] эдлэхэ ёһотой гэжэ ВКП([...] Тарбагатайн айкомой секре[...] нүхэр **Алябьев** хэлэбэ.

Набшаһата тэжээл бэлэ[...] соломо, михиинэ суглуула[...] хидхэхэ шухала тухай ВКП[...] гэй Заиграйн айкомой секр[...] нүхэр **Черных** хэлээ.

БМАССР-эй Министрнүү[...] ведэй Түрүүлэгшын орлогшо [...] **Тараненко** үгэ хэлэхэ [...] республика дотор зоотех[...] барилганууд миил 30 [...] дүүргэгдээ гэбэ. Хүдөө ажа[...] садшье хүдэлмэридэ дутаг[...] бии байна. Энэ юунһээ [...] гэхэдэ, хүдөө ажахын хүд[...] дан ехэ, хүдэлмэриин хүсэ[...] бага байна гэһэн буруу һа[...] дол республика дотор үшөө [...] байна. Хараад үзэхэдэ, ажал[...] хидхэлые ба бүтээсые дээшэл[...] тухай асуудалнууд зарим [...] зуудта огто табигданагүй. М[...] рэшэлэн олохон колхо[...] ажалта үдэрэй минимум о[...] хүнүүд олоор тоологдоно. [...] зуудай правленидэ хүдэлм[...] хүнүүд үйлэдбэри дээрэ хү[...] рилнэгүй. Эдэ ба бусад дута[...] нуудые дары усадхаха хэр[...]

ВКП(б)-гэй обкомой секр[...] нүхэр **Хахалов** үгэ абажа, ре[...] ликын хүдөө ажахые хүгж[...] бии байгаа дутагдалнуудай [...] шалтагаануудые элирүүлэн, [...] ниие усадхаха замууд ту[...] таряа хурялга ба хүдөө [...] продуктнуудые гүрэндөө ту[...] талаар партийна, советскэ ба [...] дөө ажахын органуудай, колх[...] дай, МТС-үүдэй болон совхо[...] урда табигдаһан зорилгону[...] хай дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Советскэ арадай, бүхы [...] рессивнэ хүн түрэлтэнэй [...] ба багша И. В. Сталинда [...] шалгын бэшэг суглаанда [...] дагшад угаа ехэ дэбжэлтэ[...] баталан абаа.

Хэблэлэй шэнжэлэл

Партийна конференциин һүүлээр...

...каменай аймагай XI партийна ...ференци энэ оной апрелиин ...эр болоо һэн. Конференци ха... партийно-эмхидхэлэй ба поли...ческэ хүдэлмэриин асуудалнууд... ехэ анхарал хандуулһан бай... Партийно-политическэ хүдэл...рие аймагай колхозуудай, ...С-үүдэй ба эмхи зургаануу... партийна эхин организацинуу... муугаар ябуулжа байһан ...ай мүн лэ тэмдэглэһэн бай... юм. Партийна суглаанууд саг ...огоо үнгэргэгдэдэггүй, тэдээн ...рэ партидоторой хүдэлмэриин ...удалнууд үсөөн хэлсэгдэдэг ...гаа. Олон партийна организа...уудта суглаануудынь бэлэдхэл ...тайгаар, дутуунуудые шүүмжэ...лгэ ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ ...тайгаар, идейнэ доодо хэм...ндэ үнгэргэгдэдэг байһан юм. ...мунистнуудай олонхинь пар...ийна даалгабари дүүргэдэггүй ...гаа. Гадна, политическэ һурал... хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэн ...рэһээ олон политһургуулинууд ... кружогууд программнэ мате...риал үзэлгөөр гээгдэһэн, һураг...шадынь занятиһаа таһардаг ...гаа. Колхозууд ба МТС-үүдэй ...ртийна организацинууд колхо... правленинүүдэй ба МТС-үүдэй ...рекцинүүдэй ажал-ябуулгые ...ушаар хинадаг байһан юм.

Конференци болбол иимэ дутуу...дые элирүүлээд, тэдэниие усад...хаһаа тодорхой хэмжээ-ябуулга...нуудые хараалһан байгаа. Пар...тийно-эмхидхэлэй ба политическэ ...хүдэлмэриие һайжаруулха, эдэ ...хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ ...хэрэгтэ ВКП(б)-гэй айкомой ор... — «Закаменская правда» га...зетэ ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой ...байгаа.

Тэд энэ газетэ болбол энэ шу...хала зорилгые ямараар гүйсэдхэ...бэ? Газетын тунхаглаһан мате...риалнууд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, ...газетын редакциин хүдэлмэри...лэгшэдэй партийна конференциин ...шиидхэбэринүүдһээ өөһэдтөө ...ямаршье тобшолол хээгүй байһа...ынь эли болоно. Тэдэнэр конфе...ренциин тогтоолой үндэһөөр пар...тийна темэдэ зорюулан тон үсөөн ...статья толилоо.

«Закаменская правда» хадаа ...конференциин урда тээшье пар...тийна ажабайдалые дутуугаар ха...руулдаг байгаа. Конференциин һүүлээршье энэ талаар хубилалта хэгдээгүй. Газетын хуудаһанууд дээрэ апрель һарада дүрбэ дахин, майда—нэгэ дахин, июньдэ—хоёр дахин ба июльдэ — нэгэ дахин партийна темээр материалнууд толилогдоһон байна. Эдэ 8 статьянуудай 3-нь конференцинүүд ба пленумүүдтэ, хоёрынь — партийна һуралсалда, гурбадахинь — нииитэ-политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудта зорюулагдаһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Темэнүүдэйнь иимэ үсөөн байһан ушар хадаа партийна олон янзын хүдэлмэриие редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй муугаар мэдэдэг байһые гэршэлнэ. Тиимэһээ, тэдэнэр болбол хэрэгтэй ба шухала темэнүүдые олоногүй. Колхозуудай правленинүүдэй ажахын ябуулгые партийна организацинуудай эгһээ хинаха эрхэ бэелүүлхэ, артельнэ ажахын шиидхэхы участогуудта коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудай түрүү түргэ, бригаданууд ба фермэнүүд дээрэ партийна группануудай ябуулха хүдэлмэри тухай асуудалнууд газетэдэ оройдоошье тунхаглагданагүй. Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ тухай, партийна даалгабари тухай, партийна суглаануудта бэлэдхэхэ ба тэдэниие үнгэргэхэ дүршэл тухай, ябтаһан шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлые эмхидхэлгэ тухай статьянууд мүн лэ толилогдоногүй.

Нииитэ-политическэ хүдэлмэриие тус газетэ ехэ дутуугаар харуулна. Энэ темээр тэрэнэй толилһон үсөөхэн материалнууд соо большевистскэ агитациин хүсэ нүлөө тухай, мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ агитаторнуудай үүргэ тухай, улаан булангууд, радиоузелнууд ба библиотекэнүүдэй хүдэлмэри тухай, газетэ, журнал тарааха ба захигшадтань хүргэхэ тухай асуудалнууд табигданагүй.

«Закаменская правда» газетын материалнуудые уншаад байхадаа, түрүү агитколлектив ба агитаторнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай гү, али гээгдэнги коллективүүдэй хүдэлмэриин дутуунууд тухай мэдэжэ абаха бэрхэтэй байна. Газетэ болбол эдэ асуудалнуудаар тодорхой статьянуудые толилногүй. Хэрбээ, эдээн тухай бэшэбэл, юрэнхы, һула зүйлнүүдые толилдог байна. «Закаменская правда» газетэ болбол тэжээл бэлэдхэл дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигуудай ба механизаторнуудай дунда нииитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха тухай июлиин 6-най номертоо толилһон түрүү бэшэг соогоо иигэжэ мэдээсэнэ:

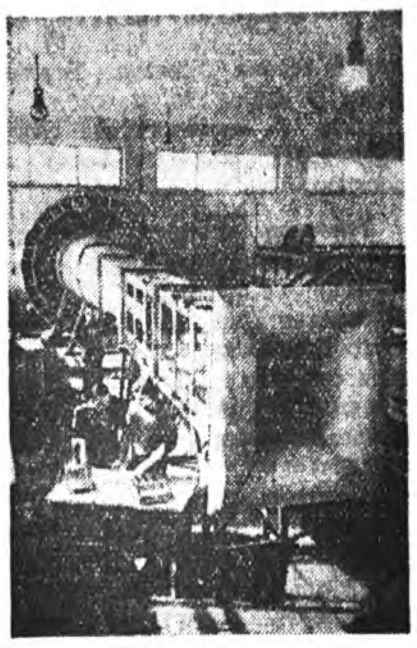
«Аймагай олохоч колхозууд үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд эмхитэйгээр тэжээл бэлэдхэлые эхилбэ. Партийна организацинууд хадаа колхознигуудай дунда нииитэ-ойлгууламжын горьтойхон хүдэлмэри ябуулаа».

Эдэ магтаалнууд ямар партийна организацинуудта хамааданаб? Тэдэнэй «горьтойхон хүдэлмэри» ямар байгааб? Эдэ асуудалнуудта газетэ харюусанагүй. Удаань тус статья һулаар хүдэлмэрилжэ байһан агитколлективүүдые тоолоно.

Партийна хүдэлмэриин асуудалнуудые газетын хангалтагүйгөөр толилдог байһан ушар, нэн түрүүн, партийна эхин организацинуудтай, тэдэнэй секретарьнуудтай ба жиирэй коммунистнуудтай редакциин холбоо барисаа багатай байһанаар тайлбарилагдана. Дүрбэн һарын турша соо газетын хуудаһан дээрэ колхозно партийна организациин секретариин гар табилгатай зүбхэн нэгэ статьягай толилогдоһон баримта дээрэ хэлэгдэһэниие гэршэлнэ. Партийна темээр газетэдэ толилогдоһон статьянууд олонхидоо редакциин хүдэлмэрилэгшэдөөр бэшэгдэдэг байна. Нэгэ тиимэ редакционно статья соогоо иигэжэ сэхээб мэдэрнэ:

«ВКП(б)-гэй обкомой IV пленумэй ба аймагай XI партийна конференциин тогтоолнуудай толилогдоһонһоо хойшо аймагай партийна организацинуудта бүхы хүдэлмэриие һайжаруулха талаар зохихо хубилалта гараагүй».

Энээндэ хэнэй гэмтэй байһые редакци мэдээсэхэеэ түдэгэсэһэн байна. Тэрэ хадаа энэ гэмые өөртөө даажа абаха зориггүйдэшөө гээшэ ха. «Закаменская правда» газетэ хадаа партийна конференциин тогтоолые бэелүүлхэ хэрэгтэнь парторганизацинуудта муугаар туһалдаг, хүдэлмэрее һайжаруулха ябадалдань зохихо нүлөө үзүүлнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

ЛЕНИНГРАД. Веденеевэй нэрэмжэтэ гидротехникын Бүхэсоюзна институдай эрдэмтэд Главна Туркменскэ каналай барилгатай холбоотой шэнжэлэлгын хэдэ хэдэн хүдэлмэри хэжэ байна. Институдай мүльһэн-термическэ лабораториин хүтэлбэрилэгшэ техническэ наукануудай кандидат Д. Н. Бибиков уһан дотор мүльһэнэй бии болголгын скоростине ба тамардаг мүльһэнэй урдалгада һалхинай һүлөөе тусхай түхеэрэлгээр шүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Н. Бибиков, инженер Т. М. Пинина гэгшэд каналай уһанда һалхинай үзүүлхэ нүлөөе шүдалжа байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба профессиональна союзуудай Областной Совет болбол 1951 оной 2-дохи кварталай дүнгүүдые хаража үзөөд, республикын нютагай промышленностиин предприятинуудай дундаһаа Железнодорожно районой промкомбинадые социалистическэ мүрысөөндэ илаа гэжэ тоолобо. Тус промкомбинат 1951 оной 2-дохи кварталай түсэбые валовой продукци гаргалгаар 121 процент, товарна продукци гаргалгаар 132,5 процент, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр 112,8 процент дүүргэһэн, продукциин өөрынь үные 7,9 процентээр химдарууһан ба түсэбһөө гадуур 42800 түхэриг олзо оруулһан байна.

Железнодорожно райпромкомбинадай коллективтэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба Облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг 12600 түхэригэй 1-дэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаха болобо.

Түрүү предприятинууд

Кабанскын аймагай нютагай промышленностиин түрүү предприятинууд үйлэдбэриингөө даалгабариие саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, Кабанскын промкомбинат хахад жэлэйнгээ даалгабариие 101 процент дүүргэһэн байна. Тэндэ үйлэдбэрилэн гаргагдадаг продукциин шанар нилээд һайжараа. Мүн «12 декабря» гэжэ промартелиин оёдолой-сабхиин цех үнгэрэгшэ хахад жэлэйнгээ түсэб 160 процент дүүргэ.

Я. Заиграев.

Ажалай механизаци ургана

17 партсъездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель (Кабанск) таряан ба малажал дээрэхи хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэ анхаралаа ехээр табина. Бүри 1949 ондо тус артель электричествотэй болоһон юм. Мүнөө эндэ электричествын хүсөөр таряа сохилго, орооһо сэбэрлэлгэ ба малай тэжээл бэлэдхэлгэ механизацилагданхай. Мүн тээрмэ, модо хюрөөдэхэ рама электрическэ тогоор хүдэлнэ. Тэрэшэлэн үнеэ һааха, хони хайшалха хүдэлмэринүүд электрифицировалагдаа. Мүнөө үбэлдөө малынь автоматическа аргаар уһалагдадаг болохо юм.

Эдэ хүдэлмэриин механизацилагдаһан дээрэһээ колхознигуудай ажал ехээр хүнгэрһэн ба хүдэлмэриин процесс түргэдхэгдэһэн байна.

Тимлюйскэ сельсоведэй Молотовой, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд хүндэ хүдэлмэриие механизацилха талаар бэлэдхэл хэжэ байна.

С. Зодбоев.

Таряа абахаар бэлэн

«Заготзерноой» Ганзуринска пункт шэнэ ургасын таряа тушаан абахаар бэлэн болоо. Таряа тушааһан колхознигуудай амарха байра ба столово бэлэдхэгдэһэн байна. Мүн улаан булан түхеэрэгдэжэ, плакадуудаар ба фото-монтажнуудаар, лозунгнуудаар шэмэгдээ.

Тушаагдаһан таряа шалгадаг лабаратори һайн байрада түхеэрэгдэһэн, туһалбариин бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангагдаһан байха юм.

Ф. Бардаханов.

Түрүү бригадануудай амжалта

«Хүндэлэлэй тэмдэг» ордено Хонхолойн МТС-эй (Мухаршэбэр) Бадмацырен Эрдынеевэй тракторна бригада условно трактор бүхэнөөрөө (зөөлэн хахалалгаар) 470 гектар газар элдүүрилжэ, тракторна хүдэлмэриин жэлэй түсэбые аймаг дотороо хамагһаа түрүүн дүүргэбэ.

Мүн тус МТС-эй Горюновой, Гашейн МТС-эй Ревенскиин тракторна бригаданууд жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэбэ.

Б. Тугнуйский.

Пионерскэ лагерьта

Улан-Удэ город шадархи Комушка гэжэ үзэсхэлэн гоё газарта пионерскэ лагерь эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ городой ажалшадай 120 гаран хүүгэд зунайнгаа амаралтын һүүлшын үдэрнүүдые сэнгэлиг хүхюугээр үнгэргэжэ байна. Тэндэ физкультурна элдэб наадануу ба туристска ябалганууд эмхидхэгдэнэ, мүн олон кружогууд хүдэлмэрилнэ.

Элдэб янзын спортоор үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ пионернүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр һаяхан ан үсхэбэрилгын совхозой дэргэдэхи һургуулиин һурагшадтай футболоор наадаһан байна. Мүн пионернүүд туристска ябалгануудые хэжэ, түрэл хизаар оронойнгоо гоё һайхан байгаалитайнь, ургамалнуудтай танилсана. Тиигэжэ ябахадаа һурагшад элдэб гербари суглуулна.

Уранһайханай самодеятельностиин ба хоровой кружогой гэшүүд советскэ композиторнуудай дуунуудые сээжэлдэнэ, танцануудые гүйсэдхэнэ, шүлэг уран гоёор уншажа һурана. Иигэжэ зол жаргалта хүүгэд сэнгэлигээр амаржа, хүсэ шадалаа нэмэн, һуралсалай шэнэ жэлдэ бэеэ зэһэнэ.

А. Петрова.

Модо бэлэдхэлшэдэй амаралта

Ой модоной ба модо урадхуулгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай обком курортнуудта ба санаторинуудта ошохо 175, амаралтын гэрнүүдтэ ошохо 30 путёвконуудые абаһан байгаа. Ой модоной промышленностиин предприятинуудай олон хүдэлмэришэд, албахаагшад миинтээр ба хүнгэлэгдэһэн сэнгээр путёвконуудые абажа, курортнуудта, санаторинуудта болон амаралтын гэрнүүдтэ ошожо амарһан ба амаржашье байна.

П. Рябов.

Тобшо һонинууд

◆ **Ангай фермэ.** Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (Яруунa) халтар хара үнэгэдэйнгээ фермэһээ мүнөө жэлдэ 37500 түхэриг олзо оруулаа. Фермые даагша нүхэр Дугаров үнэтэ ангуудые һайнаар харууһалдаг юм.

◆ **Уялгаяа бэелүүлнэ.** Челутайн леспромхозой шпалозаводой коллектив (Заиграй) жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялгаяа бэелүүлэн, июлиин түсэбые 116 процент дүүргэбэ.

◆ **Шэнэ киноустановко.** Аймагайнгаа центрһээ холо байдаг Кондинско сельсоведэй (Яруунa) Коминтернын нэрэмжэтэ колхоздо дуутардаг шэнэ киноустановко һаяхан абаашагдаба.

Хсёр предприятинуудай дутагдалнууд тухай

...Бичурын аймагай промкомбинат хангалтагүйгөөр хүдэлмэрил... һүүлэй үедэ арһан материал...най үгы дээрэһээ сабхиин цех ...нуудые оёхоёошье, заһахашье болишоод байна.

Тэрэшэлэн, тэндэхи столярна ... һургуулинуудай захил муугаар ...үргэнэ. Августын 1-эй байдалаар ... партын орондо оройдоо 10-ые ...дхээ. Аймагай һургуулинууд ...ссна 8 доска хэхые захиһан байгаа. Теэд, мүнөө хүрэтэр нэгэшье доска бүтээгдээдүй. Партануудые ба досканудые будаха хара шэрэшье мүнөө хүрэтэр бэлэдхээгүй байшоо.

Мүн тус аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ промартелиин хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Финансова түсэбөө тус артель дүүргэнэгүй. Сабхиинь цех аяар март һараһаа хүдэлмэрилнэгүй.

Гадна, тус артелиин хүдэлмэришэдэй дунда ажалай эмхидхэл муугаар табигданхай. Эндэ һайнаар хүдэлмэрилхэ условиии байгуулагдаагүй, хүдэлмэришэдтэ салингынь саг соогоо үгтэнэгүй.

Тэрэшэлэн артелиин фотографи фотоматериалнуудаар хододоо дуталдажа байдаг.

Тус промкомбинат ба промартель хоёрой хүдэлмэриие һайжаруулха талаар аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд оролдохо бээз гэжэ найдагдана.

С. Ордынский.

НҮҮДЭЛ НАЙМАА ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

...нитын ашаг шэмэтэ малажа... хүгжөөлгын шухала условии ...охо тэжээлэй бата бэхи база ...йгуулхын түлөө республикым... колхознигууд эршэмтэйгээр ...жэ байна. Тэдэниие худалдаа ...наймаанай хүдэлмэрилэгшэд ха...луун анхаралаар хүреэлжэ, үбһэ ...ряалга дээрэ, холын гүүртэнүүд, ...рмэнүүд ба отарануудта нүүдэл ...наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уял...гатай юм.

ВКП(б)-гэй обком ба республи...кын Министрнүүдэй Совет болбол ...хабарай тарилгын болон үбһэ ху...ряалгын үедэ колхозуудай таряан...ажалай, үбһэ хуряалгын бригада...нуудта, холын гүүртэнүүдтэ, МТС-...үүдэй тракторна бригадануудта ...нүүдэл наймаа үргэнөөр дэлгэрүүл...хэ гэжэ худалдаа наймаанай орга...низацинуудта заабари үгэһэн бай...на. Гэбэшье, ВКП(б)-гэй обкомой ... республикын Министрнүүдэй ...Соведэй энэ заабарииень Бурмон...коопсоюз болон олон аймпотреб...союзууд хангалтагүйгөөр бэелүүл...нэ. Зарим аймагуудай үбһэ ху...ряалгын бригадануудта, малажа...лай фермэнүүд ба гүүртэнүүдтэ ...нүүдэл наймаан муугаар эмхидхэг...дэнэй гэжэ июнь, июль һаранууд ...соо республикын худалдаа наймаа...най Министерствын үнгэргэһэн ...шалгалта харуулаа. Хоринн аймагай Кульска ба Үдын сельпонууд ...үнгэрэгшэ июнь, июль һаранууд ...соо нүүдэл наймаа бүри эмхидхээ...гүй. Мүн Хориин сельпо Ждановай ...нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэлгын бригадада нүүдэл наймаа миил нэгэ дахин абаашаа. Тус аймагай бусадшье сельпонууд үбһэ хуряалгын үедэ нүүдэл наймаа эмхидхэнэгүй.

Июлиин эхеэр Мухаршэбэрэй аймагта шалгалта хэхэдэ, нүүдэл наймаанай саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг нэгэшье фургон эмхидхэгдээгүй байба. Октябриин, Шаралдайн, Мухаршэбэрэй ба Суулгын сельпонууд холын гүүртэнүүдэй, отарануудай малшадта шухала хэрэгтэй эд бараа хүрэхэ хэмжээгээр абаашанагүй.

Мүн Бичурын аймагай Билютайска, Окино-Ключевскойн, Еланска, Заганай ба бусад сельпонууд июль соо үбһэ хуряалгын бригадануудта, малажалай фермэнүүдтэ, тракторна бригадануудта нүүдэл наймаа нэгэшье дахин гаргаагүй. «Коммунизм» колхозой һүнэй-товарна фермэ Заганай сельпогой магазинһаа 8—9 километрын газарта байдаг. Теэд, тэндэхи малшадта шухала хэрэгтэй эд бараан абаашагданагүй. Тиимэһээнь, колхознигууд тамхи, зуруул, дабһа, сай ба бусад жэжэ бараа абахын тула магазинуудта ба лавкануудта ошожо, үнэтэ сагаа гээнэ. Мүн Бага-Куналейн МТС-эй № 14 тракторна бригадада ба Бичурын МТС-эй зарим бригадануудта нүүдэл наймаан үни заяанай абаашагдаагүй. Сэлэнгын, Кяхтын ба бусад зарим аймагуудта үбһэшэдэй, малшадай дунда нүүдэл наймаан хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй.

Олон аймагуудай сельпонуудта нүүдэл наймаанай график зохёогдодоггүй байна. Тиимэһээ колхозой үйлэдбэриин холын участогуудта ажаллажа байһан хүнүүд нүүдэл наймаатай пролавецэй ерэхэ үдэрые мэдэдэггүй юм.

Үбһэ хуряалгын бригадануудта, холын фермэнүүдтэ, гүүртэнүүдтэ ба отарануудта худалдаа наймаа хангалтагүйгөөр эмхидхэлгын гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, зарим аймпотребсоюзуудай, сельпонуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые тооногүй. Тэдэнэр нүүдэл наймаан олзогүй, эд бараанай эрьесын түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ өөдтэй нэмэри оруулдаггүй гэжэ тон буруу бододог байна. Колхозой үйлэдбэриин шухала участогууд дээрэ ажаллажа байһан колхознигуудые культурнаар ба эрхимээр хангалга гээшэ потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилгонь гэжэ тэдэнэр мэдэхэ зэргэтэй. Мүн зарим сельпонууд өөһэдын транспортгүй байдаг. Тиимэ сельпонуудые зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд транспортаар хангадаггүй байна.

Ажалшадай депутадуудай зарим аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудай худалдаа наймаанай таһагууд үбһэ хуряалгын үедэ колхознигуудай ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда худалдаа наймаанай хэр зэргээр эмхидхэгдэһыень хинан шалгадаггүй байна. Иимэ ушарнууд Бичурын, Хориин, Зэдын, Мухаршэбэрэй ба бусад зарим аймагуудта үзэгдэнэ.

Бурмонкоопсоюзай правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Доржин хабар-зунай полевой ба үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин үедэ колхозуудта, МТС-үүдтэ ба совхозуудта нүүдэл наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула ёһотой хэмжээ абаагүй. Мүн Бурмонкоопсоюз зарим аймагуудта нүүдэл наймаа хэр зэргээр эмхидхэһыень мэдэдэггүй байна. Жэшээнь, Хориин аймагта саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг нүүдэл наймаанай 21 точконууд бии гэжэ Бурмонкоопсоюзай мэдээндэ байбашье һаань, шалгаад үзэхэдэ, тиимэ бэшэ байгаа.

Бурмонкоопсоюз энэ асуудалаар гаргаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһыень һулаар шалгадаг ба аймпотребсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда шанга эрилтэ табидаггүй байна. Тэрэшэлэн Бурмонкоопсоюзай правлениин заседани дээрэ нүүдэл наймаа дэлгэрүүлгэ тухай асуудалаар сельпонуудай тоосоое шагнадаггүй юм.

Республикын потребкооперациин хүтэлбэрилэгшэд үбһэ хуряалга дээрэ ажаллажа байһан колхознигуудай, малажалай холын гүүртэнүүдэй малшадай дунда нүүдэл наймаа эмхидхэлгэдэхи дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхажа, тэдэниие шухала хэрэгтэй эд бараагаар саг болзор соонь хангажа байха ёһотой. Тиигэжэ үдэр бүхэндэ хэрэглэгдэдэг эд бараагаа ажалһаа һамшангүйгөөр худалдан абаха арга боломжо колхознигуудта олгохо зэргэтэй.

Хүдөө нютагуудта нүүдэл наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлгэ ехэ удхашанартай. Сельпо бүхэн холын фермэнүүдтэ, гүүртэнүүдтэ, отарануудта болон үбһэ хуряалгын, тракторна ба таряанажалай бригадануудта нүүдэл наймаа абаашаха тусхай график зохёохо ёһотой. Тиигэжэ колхознигуудта ба механизаторнуудта шухала хэрэгтэй зүйлнүүдынь саг болзор соонь абаашалгые сельпо бүхэн туйлаха зэргэтэй. Нүүдэл наймаанай фургонууд культурнаар ба уран гоёор шэмэгдэнхэй, тэндэ байһан эд бараануудта прейскурант ба ярлыгууд байха ёһотой.

Республикымнай колхозууд таряа хуряалгадаа орожо эхилбэ. Таряа хуряалгада ба таряа гүрэндэ тушаалгада хабаадажа байһан колхознигуудые, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдые эд бараагаар гүйсэд хангаха гэһэн зорилго потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана. Аймпотребсоюзууд ба сельпонууд хадаа Заготзерноой пунктнуудта, гүрэндэ таряа тушаадаг бусад газарнуудта чайнойнуудые, буфедүүдые ойрын сагта эмхидхэжэ, эдеэ хоолой бүхы зүйлнүүдээр гүйсэд хангаха уялгатай. Чайнойнууд ба буфедүүдынь культурнаар ба уран гоёор шэмэгдэн түхеэрэгдэхэ зэргэтэй.

Сельпонуудай, магазинуудай, чайнойнуудай хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ таряа тушаажа ябаһан колхознигуудые халуун анхаралаар хүреэлжэ, тэдэниие эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, һайн шанартай халуун эдеэ хоолоор гүйсэд хангаха ёһотой. Энэ хадаа тэдэнэй шухала зорилгонь болоно. Аймсоведэй гүйсэдкомуудай худалдаа наймаанай таһагууд үбһэ ба таряа хуряалгын үедэ худалдаа наймаанай хэр зэргээр дэлгэрүүлэгдэжэ байһыень хинан шалгажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые дары усадхан, потребсоюзуудта, сельпонуудта нүүдэл наймаа эмхидхэхэ хэрэгтэнь туһа хүргэжэ байха уялгатай.

Мүн аймсоведүүдэй гүйсэдкомууд үбһэ ба таряа хуряалгада болон гүрэндэ таряа тушаалгада хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудые, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдые нүүдэл худалдаа наймаагаар хангалгые шалгажа байха, тэрэшэлэн нүүдэл наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь потребсоюзуудта бодото туһаламжа хүргэжэ байха зэргэтэй.

Үбһэ хуряалгын ба таряа хуряалгын кампанинуудай үедэ колхознигуудые, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые үргэн хэрэгсэлэй эд бараагаар саг болзор соонь хангалга хадаа кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгатай зорилго ба нэрэ хүндын хэрэг мүн. Потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэд энэ зорилгоёо бэелүүлхэдээ нииитын ашаг шэмэтэ малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, таряа хуряалгые саг болзор соонь һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, гүрэндэ таряа тушаалгаяа колхозуудай амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэхэн туһа хүргэжэ шадаха байна.

В. ТАНХАЕВ,
БМАССР-эй худалдаа наймаанай Министр.

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн 3-дахи фестиваль

БЕРЛИН, августын 11. (ТАСС). Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин секретарь ба фестиваль үнгэргэхэ уласхоорондын комитедэй бюрогой гэшүүн Иван Башев гэгшын харуулһан тсо баримтанууд фестивалиин али вэргын амжалтатайгаар боложо байһан ба тэрэнэй далайса тухай тодорхойгоор хэлэнэ.

Дэлхэйн 101 оронуудһаа 22 мянган хүбүүд, басагад фестивальда хабаадахын тулада Берлиндэ ерээ. 3 мянган хүн замдаа ябана. Австрида американска эзэмдэлгын засагаархид хэдэн зуун хүниие барижа һаатуулаа.

Берлиндэ залуушуулай ерэхэ ябадалдань американо-английска блогой оронуудай правительствонуудай һаад хэхые забдаһан болобошье, Франциһаа 3 мянган хүн, Англиһаа 1000 хүн, США-һаа 60 хүн ерээ. Мүн эды шэнээн тоотой американска делегадууд ерэхээр хүлеэгдэнэ.

Де Гасперын правительство фестивальда хабаадаха итальянска залуушуулай оронһоо ябахыень хорибо. Энэ хорилтодо харюу болгон итальянска залуушуул анхандаа хараалһан ёһоор 1000 бэшэ, харин 1300 хүниие эльгээгээ.

Латино-американска оронуудһаа ерэһэн делегадуудта ехэ һаад түбэг тохёолдобо. Гэбэшье, Бразилиһаа 105 делегат, Аргентинэһээ 40 делегат, Кубаһаа 22 ба Колумбиһаа 28 делегат ерээ.

Азиин ба Африкын оронуудһаа ехэ делегацинууд ерэбэ. Жэшээлхэдэ, Индиһээ 84 хүн, Индонезиһээ 89 хүн, Нигериһээ 47 хүн, Иранһаа 119 хүн, Ливанһаа 141 хүн гэхэ мэтээр ерэбэ.

* * *

Делегадуудай олоороо ерэлгэ ба бүхы дэлхэйн залуушуулай дунда фестивалиин үүдхэһэн дэбжэлтэ хадаа Бүхэдэлхэйн фестивалиин һайн һайхан ба үндэр зорилгоор нэн түрүүн тайлбарилагдана. Энэ зорилгонь—арадуудай хоорондохи бүгэдэниитын эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө тэмсэл мүн.

Гадаадын элдэб делегацинуудай уулзалганууд Берлиндэ үдэр бүри болоно, тэдэнь арадуудай хани барисаае, мүн эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ оруулалта болоно. Империалистнуудай аашануудай ургашагаар таһалагдаһан арадуудай түлөөлэгшэд мүнөөдэр Германиин столицада халуун хани барисаанай оршон байдалда уулзажа, нэгэ столдо һууна.

Французска ба вьетнамска залуушуулай уулзалга тон һайхан байгаа. Тэрэ хадаа Вьетнамда бузар муухай дай хэжэ байгаа французска реакцида ба американска интервентнүүдтэ һүр хүсэтэ һануулга болон соностобо. Франциин республиканска залуушуулай Союзай секретарь Желлу уулзалга дээрэ үгэ хэлэбэ. Французска арад Вьетнамдахи дайнда эсэргүү тэмсэнэ, французска түрүү залуушуул эб найрамдалай түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэхэ байна гэжэ мэдүүлбэ. Французска хүбүүд, басагад Вьетнамай залуушуулые таалана, гарыень шангаар барина.

Мүнөөдэр Индиин залуушуул советскэ делегацида айшалжа ерээ. Угаа ехэ зал соо индийскэ ба советскэ хүбүүд, басагад дүүрэн сугларба. Индийскэ залуушуулай түлөөлэгшэ Промодх Бандопадхайя хадаа эб найрамдалай түлөө индийскэ залуушуулай тэмсэл тухай ба Индиин үлэсхэлэн районуудта шэниисэ эльгээһэн СССР-эй һайн һайхан туһаламжые индийскэ арадай үндэрөөр сэгнэһэн тухай хэлэбэ.

Түгэсхэлдөө, советскэ ба индийскэ залуу артистнууд концертнэ хэдэн номер харуулба.

Лихтенберг райондохи «Фортшритт» гэжэ берлинскэ текстильнэ фабрика дээрэ немецкэ залуу текстильщигүүд Хитадай арадай республикын, Корейскэ Арадай Демократическа Республикын, арадай демократиин оронуудай ба капиталистическэ оронуудай текстильнэ промышленностиин залуу хүдэлмэришэдтэй уулзаба.

* * *

Эб найрамдал хамгаалха залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн гурбадахи фестивальда, мүн академическэ 11-дэхи зунай нааданuудта хабаадагша гадаадын хүнүүдэй хүндэлэлдэ Германска демократическа республикын президент Вильгельм Пик ба премьер-министр Отто Гротеволь Нидершенхаузен замогта, республикын президентын байдаг газарта үсэгэлдэр уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ гадаадын делегацинуудай түлөөлэгшэд, Германска демократическа республикын правительствын гэшүүд, дипломатическа корпусой гэшүүд байлсаба.

„Эб найрамдалай түлөө залуу тэмсэлшэдэй үдэр"

БЕРЛИН, августын 12. (ТАСС). Мүнөөдэр—«Эб найрамдалай түлөө залуу тэмсэлшэдэй үдэр». Берлин хадаа ремилитаризацилгада эсэргүү протест мэдүүлһэн ба 1951 ондо Германитай эбэй договор баталхые эриһэн немецкэ залуушуулай асари ехэ демонстрациияар тэрэниие тэмдэглэнэ.

«Эб найрамдалай парадта» бэлэдхэһэн эб найрамдалай залуу тэмсэлшэдэй колоннонууд үглөөнэй 5 часһаа эхилээд. Берлинэй бүхы улицануудта жагсаба. Үглөөнэй 7 часта город соогуур транспортын ябалга бүрин зогсоогдоо.

Үглөөнэй 8 часта центральна трибуна дээрэ Германска демократическа республикын президент Вильгельм Пик, премьер-министр Отто Гротеволь, премьер-министрын орлогшо Вальтер Ульбрихт, правительствын гэшүүд, демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин түрүүлэгшэ Энрико Берлингуэр, студентнүүдэй уласхоорондын Союзай түрүүлэгшэ Иозеф Громан, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь Н. А. Михайлов, немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай түрүүлэгшэ Эрих Хонекер, Советскэ Контрольно комиссиин түрүүлэгшэ армиин генерал В. И. Чуйков, СКК-гэй түрүүлэгшын орлогшо И. Ф. Семичастнов, Германска демократическа республикын правительствын дэргэдэхи советскэ дипломатическа миссиин толгойлогшо Г. М. Пушкин, Германиин коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ Макс Рейман, дипломатическа корпусой гэшүүд ба бусад хүнүүд гараба.

Хүндэтэ айлшадай байха трибуна дээрэ И. В. Сталинай ба Вильгельм Пикын томо портредүүд харагдана.

Үдэрэй фейерверкээр баяр ёһолол эхилээ. Олон зуугаад ракетэ сэлмэг сэнхир огторгойдо тэһэржэ, үнгэтэ галнууд ба үнгэтэ утаа манан боложо тарана. Шэнэ ракетэнүүд дэгдэн гарана. Тэһэрэлгэ боложо, огторгойдо багахан парашют үзэгдэбэ. Тэрэнь Бүхэдэлхэйн фестивалиин эмблемэтэй сагаан туг абажа ябаба. Нүгөө парашют,— Советскэ Союзай улаан туг ба үшөө нэгэн парашют Германска демократическа республикын туг абажа ябаба. Дэлхэйн элдэб нацануудай тугуудые хадхаһан парашюдууд хойно хойноһоо һубарилдан, трибуна дээгүүр гараа.

Олон мянгаад гулабхаанууд огторгойдо ниидэн гаража, талмай дээгүүр удаан эрьелдэн ниидэбэ.

Ехэ оркестрын хүгжэм доро колоннонуудай марш эхилээ. Гартаа сэсэг бариһан эдир пионернүүд түрүүлэн ябаба. Демонстрантнууд талмай дээрэ гаража, нэгэ ехэ колонно боложо нэгэдээд, трибунын хажуугаар үнгэрбэ. Бүлэг пионернүүд гэшхүүрээр дамжан центральна трибунада гараад, президент Пиктэ ба правительствын гэшүүдтэ сэсэгүүдые барюулба.

Пионернүүдэй хойноһоо залуушуулай колоннонууд үзэгдэбэ. Тэдэнэр бүхы дэлхэйн залуушуулай эрхим хани И. В. Сталинай томо портредые урдаа барижа ябаба. Сугларагшад хадаа «Ура!», «Сталин мандаха болтогой!» гэһэн хашхаралдаагаар ба нэрьемэ альгаташалгаар бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй вождьдо инаг дуратай байһанаа мэдүүлнэ.

Туг баригшадай колоннонууд парад эхилээ. Хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад фестивалиин сагаан тугуудые, мүн тиимэ бүлэг залуушуул СССР-эй улаан тугуудые, хэдэн зуугаад хүн Германска демократическа республикын гурбан үнгэтэ тугуудые барижа ябаа. Тэдэнэй хойноһоо Хитадай Арадай Республикын, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, арадай демократиин оронуудай ба бусад оронуудай туг баригшад ябаба. Туг баригшадай ябалга 15 минута үргэлжэлөө.

Немецкэ залуушуул дай хүсэнэгүй. Мүнөөдэрэй демонстраци энээн тухай тодорхойгоор гэршэлнэ.

Нэгэ колонно Эрнст Тельманэй портрет ба «Тельман шэнги дулэтэ патриодууд болоcты!» гэһэн транспорант урдаа барижа ябаба.

Фашистска түрмэдэ наһа бараһан, германска пролетариадай вождиин нэрэ немецкэ залуушуулай зүрхэндэ һанагдан ябадаг. Залуушуул немецкэ арадай зол жаргалай түлөө эрэлхэг тэмсэлшэ Тельманэй захяае нангинаар хадагалан ябана.

Баруун Германиин залуушуулай түрүү колоннонууд талмай дээрэ гараа. Баруун Германиин эгээн элдэб районуудһаа ерэһэн 35 мянган хүбүүд, басагад мүнөөдэрэй парадта хабаадаба. Тэдэнэр американска эзэмдэгшэдэй ба аденауэровскэ хүлһэншэдэй мүрдэлгэһөө айнгүйгөөр, полицейскэ бүхы хаалтануудые сүмэлэн гараа.

Эб найрамдалай түлөө немецкэ залуу тэмсэлшэдэй асари ехэ демонстраци 8 час шахуу үргэлжэлөө. Тэрээндэ 2 миллион шахуу залуушуул хабаадаба, тэдэнэй 1,5 миллион хүниинь колоннонууд соо ябаа, 500 мянган хүбүүд, басагад демонстрациин ябаха зам дээрэ улицануудта зогсожо байба. Берлинэй баруун секторэй ба Германска демократическа республикын залуушуултай хамтадаа Баруун Германиин 35 мянган хүн, Баруун Берлинэй 10 мянга гаран хүн Маркс—Энгельсын талмай дээрэхи трибунын хажуугаар үнгэрөө.

Демонстраци хадаа арадуудай хоорондохи хани барисаан ба эб найрамдал тээшэ эрмэлзэн, единэ, эб найрамдалда дуратай демократическа Германиин түлөө тэмсэхэ гэһэн немецкэ залуушуулай эбдэршэгүй дура хүсэлэй гэршэ болоо.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭ[...]

ПХЕНЬЯН, августын 13. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр иигэжэ мэдээсэбэ:

Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуратанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, фронтын зарим участогууд дээрэ [...] добтолгонуудые амжалта[...] гэдэргэнь сохёод, тэрэнэй [...]дые ба техникые ехэ гээлтэ[...] тодо оруулжа байна.

Мүнөөдэр Арадай армиин [...]нитнэ частьнууд ба самолё[...] агнан буудагшад дайсанай [...] молёт унагаагаа.

Кэсондохи хэлсээнүүд тухай Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН, августын 13. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Корейскэ фронтын штабһаа Синьхуа агентствын пхеньянска корреспондентын абаһан мэдээсэлэй ёһоор, Кореядэ даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдые хэжэ байгаа түлөөлэгшэдэй 23-дахи заседани августын 13-най үглөөнэй 10 часта (корейскэ сагаар) эхилээд, 11 час 20 минутада дүүрэбэ. 24-дэхи заседани августын 13-най үглөөнэй 10 часта эхилхээр хараалагдаа.

Һүүлэй хэдэн үдэрэй турша дотор Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай делегациин толгойлогшо генерал Нам Ирэй нэгэтэбэшэ табиһан эрилтэнүүдэй үндэһөөр, ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй делегаци хадаа 38-дахи параллельһээ хойгуур, манай талын позицинуудай гүн газараар сэрэгэй демаркационно лини ба демилитаризованно зоно тогтоохо гэһэн өөрынгөө талын галзуу тэнэг эрмэлзэлгые 23-дахи заседани дээрэ эсэстээ элеэр хэлээ. Тиихэдээ, ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй делегаци хадаа тэрэнэй дурадхалнууд фронтын мүнөөнэй лини дээрэ үндэһэлэгдэнэ гэжэ заседанинууд дээрэ ба официальна коммюникенүүд соо ашаглаһан шалтагаануудайнгаа худал байһаниие тэрэ[...] элирүүлээ.

Фронтын мүнөөнэй лини [...] тухай дурадхал хадаа хуурай[...] зарай сэрэгүүдэй мүнөөнэй по[...]нуудыень эхин пункт болгохо, [...] демилитаризованно зоно ба [...]рээнтэй холбоотой демарка[...] лини ООН-эй зэбсэгтэ хүсэн[...] хамгаалалтын зохистой по[...]нуудта гүнзэгы холо газар [...]хын тулада хойшоо ошохые[...]раална гэжэ ООН-эй зэбсэгтэ [...]сэнүүдэй делегациин толгой[...] вице-адмирал Джой заседани[...]рэ мэдүүлбэ.

Нүгөө талын мэдүүлгэ [...] тэрэнэй дурадхалай бодото [...] шанарые дахин тодорхойгоор [...]рүүлһэн ябадал болоно, ию[...] 27-һоо эхилээд заседанинууд [...] ямаршье прогрессэй түйлагд[...] байһанай гол шалтагаание [...] барилна гэжэ генерал Нам [...]зааба.

Хэрбээ өөрынгөө галзуу ба [...] тэнэг дурадхал табижа үргэ[...]лөөд, мүн сэрэгэй демаркаци[...] линиие 38-дахи параллелээр [...]тоохо тухай зүб ба сэсэн дур[...] зүбшэн хэлсэхээ арсаад б[...]һаа, нүгөө тала хадаа мүнө[...] хэлсээнүүдые тулгардуулһанай [...]лөө бүрин харюусалга [...]леэхэ гэжэ генерал Нам Ир [...] мэдүүлбэ.

Американска самолёдууд Пхеньянда шэнээр добтолбо

ПХЕНЬЯН, августын 11. (ТАСС). Үсэгэлдэр, хахад үдэрэй боложо байхада, американска самолёдууд Пхеньянай городской кварталнуудта дахин добтолбо. Американска агаарай дээрмэшэд Сохонни райондохи байшангуудые буудаһан ба бомбодоһон байна. Хэдэн гэр һандаргагдаа, алагд[...] ба шархатаһан хүнүүд бии.

Кэсондо хэлсээнүүдые шэ[...] эхилһэн үдэртэ Пхеньянда а[...]канска самоледуудай добто[...] ябадал бүхы хүн зониие тон [...] зэбүүрхүүлээ.

Вьетнамдахи дайнай ябуулганууд

ПЕКИН, августын 12. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэлые Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, июлиин 6-най һүни вьетнамска Арадай арми Сайгондохи уһан-сэрэгэй базые ехэ буугаар буудаба. [...]далгын үедэ американска ба ф[...]цузска хэдэн солдат алагдаа, [...]риканска товарнуудай б[...] складууд гэмтээгдэә.

КАПИТАЛАЙ ШУҺАТА ҺАБАР ДОРО

Советскэ морягууд хилын саана ябахадаа юу харадаг байгааб

Капиталистическэ байгуулалтын эрхэ байдалда бүлэг хубалза-миллионернүүд ба миллиардернүүд хэлэшэгүй баян бардамаар ажаһуудаг. Тиихэдэнь хэдэн миллион ажалшад зүһэм хилээмэ оложо шадахагүй, үлэсхэлэн ядуу байдалтай ажаһууна. Тус байгуулалтада капиталистическэ бүхы оронуудай арадууд зэбүүрхэнэ.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы далайнууд ба океануудаар улаан тугуудые намилзуулан социалистическэ гүрэнэй худалдаа наймаанай суднонууд тамаран ябадаг. Капиталай оронуудай ажалшадай хүндэ хүшэр ажабайдалые, өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэдэнэй улам ургажа байгаа тэмсэлые манай морягууд нюдөөрөө харана. Тиихэтэй хамта манай морягууд Советскэ Союзда бүхы оронуудай ажалшадай улам ехэ дуратайгаар хандадагые харана.

Хилын саана ябахадаа хараһан юумэ тухайгаа Балтийска далайн пароходствын советскэ морягуудай хөөрэһэн хөөрөөнүүдые толилбобди.

ӨӨҺЭДЫНГӨӨ НЮДӨӨР ХАРАБАБДИ

А. В. Панкратов, «Челюскин» теплоходой капитанай нэгэдэхи туһалагша

1949 оной һүүл багаар манай теплоход американска Балтимора портдо ороһон байна. Нэгэ газетэ абажа үзэхэдэмни гоёор хубсалһан американецые харуулһан зураг харагдаба. Тэрэ хадаа баригдажа байһан дүрбэмотортой самолёдой хажууда энеэбхилэн зогсожо байба. Тэрэ самолёдой бортдо: «Антикоммунизм» — гэжэ бэшээтэй. Самолёдой нэгэдэхи мотор табигданхай, тэрэнь «Маршаллай түсэб» — гэжэ нэрлэгдэнэ. Бэлэн болоһон хоёрдохи моторынь «Хойто-атлантическа пакт» гэжэ нэрлэгдэһэн байна. Табигдажа байһан гурбадахи моторынь «полицейскэ формировани» гэжэ нэрлэгдэнэ. (Баруун Германида арми байгуулгые һануулна). Арми гэһэн дүрбэдэхи моторынь үшөө табигдаагүй. Газетэнүүдтэ юун тухай бэшэдэг байһаниинь, таанарта энээнһээ элеэр харагдана. Газетэнүүд хадаа дэлхэйн шэнэ дайнда бэлэдхэл хэжэ байһан американска правительствын дээрмэдэлгын түсэбые пропагандална.

Маршаллай түсэб хадаа олон миллион хүнүүдтэ бузар аюул тохёолдуулна. Бельгиин Гент портдо бидэ хүрөөбди. Энэ хадаа багахан город юм. Тэндэ 15 мянга шахуу хүн ажаһуудаг. Нэгэ бишыхан лавкада ороходомнай, эзэниинь «США-да бүтөөгдөө» гэһэн тэмдэгтэй хэрэгтэ хэрэггүй юумэнүүдые худалдажа абахыемнай бидэндэ дурадхаба. Иимэ бараа бидэндэ юундэ дурадхабат гэжэ тэрээнһээ асуубабди. «Манай городой хүн зоной хахадынь хүдэлмэригүй байхада, хэн эдэ бараа худалдажа абаха гээшэб» гэжэ тэрэ харюусаа һэн. Удаань, Маршаллай түсэб хадаа боожо алаха эгэлдэрээтэ ооһор гэжэ хүзүүгээ гараараа заажа байжа тайлбарилба.

Океанай саанахи миллиардернүүд Америкын арадуудһаа гадна, мүн маршаллизированно оронуудай арадуудые тонон дээрмэдэнэ. Ажалшадые гашуудалтай ба зол жаргалгүй байдалда оруулан, тэдэнэр шэнэ ашаг олзо олоно.

Эдэ оронуудта американецууд хорото муухай аяг ааша гаргана. Нютагай хүн зондо американска солдадуудай тон харша шэрүүнээр хандадаг байһые Турцида 1948 ондо ябахадаа би ажаглаһан байнаб. Харин турецкэ засагаархин «хүндэтэ айлшадтаа» бүхы кабагуудые нээжэ үгэһэн байха юм. Хүн зониинь улицануудта американецуудтай дайралдахаһаа айдаг байгаа һэн.

Үнгэрэгшэ жэлэй май һарада Сингапур портдо хүрэһэн байнаб. Тэндэ американска сэрэгэй эскадра байба. Американска һогтуу морягуудай бэеэ зугаалуулхын тулада хэдэн малаецуудые алажа байхыень харааб. Геэд гэмтэ муухай ябадалынь ямаршье хэһээлтэгүйгөөр орхигдоһон байна.

1949 оной һүүл багаар Канада ороһон байнабди. Тиихэдэ манай судын дэргэдэ хүн зон хэдэн зуугаадаараа сугларaад, Советскэ Союздахи ажабайдал тухай асуужа һонирхоһон, тэрэниие һайшааһанаа мэдүүлһэн байха юм. Ажал хүдэлмэри бэдэржэ вагонуудай армагууд дээрэ һуугаад, дайнай хойто тээхи хэдэн жэлэй туршада Канада соогуур зайжа ябадаг тухайгаа бүлэг хүдэлмэришэд бидэндэ хөөрэжэ үгэһэн байна. Эдэ хүнүүд гэр байргүй юм.

Капиталистическэ оронуудай простой хүнүүд өөһэдынгөө байдалые һайжаруулхын түлөө тэмсэнэ. США-гэй ба бусад оронуудай портнуудай грузчигуудай забастовко хэхыень хараһан байнабди. Илангаяа, французска докернуудай эмхидхэлтэй байһые би мартанагүйб. Тэндэхи портнуудай нэгэндэ манай судын шадар французска багахан судно байба. Гэнтэ энэ судно дээрэ гудок соностобо. Удангүй дүтэ шадар байһан бүхы суднонуудта гудогуудай абяан дуулдаба. Энэ хадаа тус фирмын суднонуудта бүгэдэниитын забастовко эхилхэ дохёо байһан байгаа. Хүдэлмэришэд салин хүлһэ нэмээхэ, ажалай услови һайжаруулха эрилтэ хэһэн байха юм.

Капиталистическэ оронуудай арадууд өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлээ улам улам шангадхана.

ЛОНДОНДО

«Белоостров» пароходой электротехник С. В. Кузнецовой хөөрөөн

Би Лондондо һаяшаг хүрэһэн байнаб. Тэрэ гэһээр хоёр һара шахуу болоо. Тэндэ би юу хараабиб? Город хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ немецкэ бомбардировщигуудаар тон ехээр һандаргагдаһан байна. Теэд, һандаргагдаһан гэр байранууд һэргээн бодхоогдоогүй. Английска правительство хадаа дайнай хойшолонгые усадхахын хойноһоо оролдоногүй, харин шэнэ дайнда бэлэдхэлгэдэ тон ехэ мүнгэ зөөри гаргашална.

Мүнөө миллион хахад шахуу лондонойхид гэр байра бэдэрнэ. Теэд, хүдэлмэришэдэй интересые харадаггүй лейбористска правительство бүлэ бүхэниие байраар хангахабди гэжэ найдуулһан найдуулгаяа дүүргэнэгүй.

Английска бюджедэй ехэнхи хубинь дайнай бэлэдхэлдэ зорюулагдана. Энэнь хүн зоной хүзүүн дээрэ хүндэ ашаан болон тохогдоно. Англида карточна системэ бии байһаар, хилээмэнһээ бэшэ бусад продуктнууд нормоор худалдагдана. Тоһо, сахар гэхэ зэргын товарнуудые худалдаха нормо тон багахан юм. Жэшээлхэдэ, нэгэ хүндэ недели соо 85 грамм сахар, 113 грамм тоһо өөхэн үгтэдэг. Мяха ба сахар худалдаха нормо үшөө хороогдохо гэжэ английска эдеэ хоолой министр мэдүүлһэн байха юм. Мылэ, конфет, сай Лондондо оройдоошье үгы байна.

Манай Советскэ Союзда эд бараанай, эдеэ хоолой продуктнуудай сэн саг үргэлжэ химдаруулагдана, тиихэдэ Англида үргэн хэрэглэлэй эд бараанай сэн үдэр ерэхэ тудам дээшэлнэ. Жэшээлхэдэ, дунда зэргын костюмай сэн һүүлэй хоёр һарын турша соо 50 процентээр дээшэлээ.

Бидэ морягууд, юумэнэй сэнгэй дээшэлһэн тушаа докёрнууд ба грузчигуудай зэбүүрхэһэн үгэнүүдые оло дахин соносоһон байнабди. Тэрэшэлэн коммунальна хангалгын түлөөһэн дээшэлһэн байха юм. Трамвай, автобус ба метрогоор ябалгын, гэрэлэй, түлишын ба газай түлөөһэн мүн лэ ехээр ургаа. Хүдэлмэришэд гэр байрын түлөө салин хүлһэнэйнгөө 30—40 процентые түлэхэ баатай болонхой.

Эхин һургуулинуудта хүүгэдээ һургаһанай түлөө түлэдэг түлөөһэн баһал дээшэлһэн байха юм. Лондоной улицануудта харууһагүй үхибүүдэй олон ябахые би харааб. Портнууд шадарай хүдэлмэришэнэй районуудта бадарлан гуйраншалжа ябаһан үхибүүд олон ушардаг байгаа.

Магазинуудай дэргэдэ һангирхай хубсаһатай, үлэсжэ хабанташаһан хэдэн олон хүнүүд зуруул, карандаш наймаалжа ябадаг байна. Эдэнэр Англиин столица — Лондоной гуйраншад мүн.

Хүдэлмэригүйшүүлэй тоо улам олошорно. Юуб гэхэдэ, үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээлгэд[...] рэгтэй түүхэй эдэй дутамаг [...]һээ, сэрэгэй хэрэгсэл бүтээд[...] заводууд ба фабриканууд ха[...]даг байна. Грузчигаар хүдэл[...]хэ хүсэлэнтэй хэдэн олон хү[...] докнуудай үүдэнүүдтэ бөөгн[...]дэн байхыень би ажаглаһан [...]наб. Эдэнэр хадаа фабрикану[...] заводуудһаа улицада хаяг[...] хүдэлмэришэд байха юм.

Лондоной магазинуудта [...]гансахан лэ продавецүүд хар[...]даг. Худалдан абагшад оройд[...] байхагүй юм. Английска [...] «Маршаллай түсэбэй» баадх[...]һантай дашарамдан, Англиин [...]циональна доход улам доош[...] Хүн зоной юумэ худалдан а[...] шадабари ехээр унаһан бай[...]

Лондондо бүхэли жэл [...] манатай байдаг. Городой [...] уларилай эрхэ байдал хүн [...] элүүр энхэ байдалда хорото[...] нүлөөлнэ. Хүн зонойнь олон[...] би туберкулёзоор үбшэлһэн [...] юм. Теэд правительство х[...] элүүрые хамгаалха хэмжээ[...] абанагүй. Лондондо таримал [...]донууд тон хомор, городской [...]хынь ехэ задагай байдалтай.

Английска арад дайн [...] хүсэнэгүй. Ороноо америк[...] империализмын һабарта [...] ехээр оруулха гэһэн лейбори[...] правительствын урбалгын ба [...] зондо харша политикада эсэрг[...] Англиин бүхы үнэн сэхэ [...] тэмсэнэ. Эб найрамдалай та[...]ригшадай зэргэ Англида ула[...]гэдэнэ. Тэдэнэр демократиин [...] үни удаан ба бата бэхи эб на[...]далай түлөө тэмсэлээ улам [...]гадхана.

Харюусалгата редактор Б. А. ОЧИР[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 18.

Н—03660. Типография Управления полиграфической промышленности, издательства и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.00[...]